

# Výchovné organizace působící v ochraně obyvatelstva

Jan Kovanda

---

Bakalářská práce  
2023



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta logistiky a krizového řízení

---

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2022/2023

# ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Jan Kovanda  
Osobní číslo: L20079  
Studijní program: B1032A020002 Ochrana obyvatelstva  
Forma studia: Kombinovaná  
Téma práce: Výchovné organizace působící v oblasti ochrany obyvatelstva

## Zásady pro vypracování

1. Vymezte pojmy a právní rámec výchovných organizací působících v oblasti ochrany obyvatelstva.
2. Charakterizujte výchovné organizace působící v oblasti ochrany obyvatelstva.
3. Proveďte analýzu historické a soudobé činnosti organizací působících v oblasti ochrany obyvatelstva.
4. Za pomoci dotazníkového šetření proveďte srovnání způsobů výchovy mezi organizacemi působícími v oblasti ochrany obyvatelstva.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

**Seznam doporučené literatury:**

1. MIKLÓS, Daniel. Metodická pomůcka pro rozvoj a realizaci preventivně výchovné činnosti. In: *Hasičský záchranný sbor české republiky* [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2018. [cit. 2022-10-31]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/metodicka-pomucka-podpis-pdf>
2. VALLORY, Eduard. *World Scouting: Educating for Global Citizenship*. 2. US: Palgrave Macmillan US, 2013. ISBN 1137353562.
3. ZPĚVÁK, Aleš a František FÍLA. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2014. ISBN 978-80-7452-044-0.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Pavel Tomášek, Ph.D.**  
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **5. května 2023**

L.S.

---

**doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.**  
děkanka

---

**prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.**  
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2022

## PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

### Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 5.5.2023

Jméno a příjmení studenta: Jan Kovanda

.....  
podpis studenta

## **ABSTRAKT**

Bakalářská práce se zabývá výchovnými organizacemi působícími na poli ochrany obyvatelstva v České republice. Cílem práce je komparace výchovných metod a postupů vedoucích pracovníků výchovných organizací působících na poli ochrany obyvatelstva. Teoretická část bakalářské práce se věnuje pojmům spjatých s oblastí ochrany obyvatelstva a výchovných organizací. Praktická část analyzuje historicko-soudobou činnost a výchovné metody využívané výchovnými organizacemi. K analýze jsou čerpána data především od vedoucích pracovníků výchovných organizací působících na poli ochrany obyvatelstva, a dat z dotazníkového šetření. Díky komparaci a analýze byly definovány jednotlivé nedostatky a klady vedoucích pracovníků daných výchovných organizací a v návaznosti na to bylo vytyčeno doporučení pro zkvalitnění výchovy a výuky nových i stávajících uchazečů výchovných organizací.

Klíčová slova: ochrana obyvatelstva, výchovné organizace, komparace, vedoucí pracovníci

## **ABSTRACT**

The bachelor's thesis deals with educational organizations operating in the field of civil protection in the Czech Republic. The aim of the thesis is to compare the educational methods and procedures of the leading employees of educational organizations operating in the field of civil protection. The theoretical part of the thesis focuses on concepts related to civil protection and educational organizations. The practical part analyzes the historical and contemporary activities and educational methods used by educational organizations. Data is primarily drawn from leading employees of educational organizations operating in the field of civil protection, as well as from questionnaire surveys. Through comparison and analysis, individual shortcomings and advantages of the leading employees of the respective educational organizations were defined, and recommendations were set for improving the education and training of new and existing applicants of educational organizations.

Keywords: civil protection, educational organizations, comparison, leading employees

## **Poděkování**

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Pavlu Tomáškoví, Ph.D., za vedení, připomínky, rady a čas, který mi věnoval.

Poděkování za podporu po celou dobu studia patří také rodině a přátelům, kteří chápali moji vytíženost a stáli při mně.

Dále bych rád poděkoval všem, kteří mi pro bakalářskou práci poskytli podklady, případně mě nasměrovali na místa, kde bylo možné informace získat.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

## OBSAH

ÚVOD.....	8
<b>I TEORETICKÁ ČÁST .....</b>	<b>10</b>
<b>1 ZÁKLADNÍ POJMY OCHRANY OBYVATELSTVA .....</b>	<b>11</b>
<b>2 PRÁVNÍ NORMY V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA.....</b>	<b>15</b>
<b>3 HISTORIE OCHRANY OBYVATELSTVA .....</b>	<b>17</b>
3.1 OCHRANA OBYVATELSTVA PO VZNIKU ČESKOSLOVENSKA .....	17
3.2 OCHRANA OBYVATELSTVA PŘED DRUHOU SVĚTOVOU VÁLKOU .....	18
3.3 OCHRANA OBYVATELSTVA PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE .....	19
3.4 OCHRANA OBYVATELSTVA PO VZNIKU ČESKÉ REPUBLIKY .....	20
<b>4 VÝCHOVNÉ ORGANIZACE PŮSOBÍCÍ V OCHRANĚ     OBYVATELSTVA.....</b>	<b>23</b>
4.1 SKAUT.....	23
4.2 SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ .....	24
4.3 SOKOL.....	25
4.4 BRANNÉ ODDÍLY .....	26
4.5 ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ .....	26
<b>II PRAKTICKÁ ČÁST.....</b>	<b>28</b>
<b>5 ANALÝZA HISTORICKÉ A SOUDOBÉ ČINNOSTI ORGANIZACÍ     PŮSOBÍCÍCH V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA.....</b>	<b>29</b>
5.1 KOMPARACE VÝCHOVNÝCH METOD MEZI HISTORIÍ A SOUČASNOSTÍ .....	31
5.2 KOMPARACE VÝCHOVNÝCH ČINNOSTÍ MEZI HISTORIÍ A SOUČASNOSTÍ .....	32
5.3 DÍLČÍ ZÁVĚR ANALÝZY HISTORICKÉ A SOUDOBÉ ČINNOSTI .....	33
<b>6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....</b>	<b>34</b>
6.1 DÍLČÍ ZÁVĚR DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ .....	62
<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>65</b>
<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....</b>	<b>66</b>
<b>SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....</b>	<b>68</b>
<b>SEZNAM TABULEK.....</b>	<b>69</b>
<b>SEZNAM GRAFŮ .....</b>	<b>70</b>
<b>SEZNAM PŘÍLOH.....</b>	<b>71</b>

## ÚVOD

Pojem „ochrana obyvatelstva“ byl nově zaveden 1. 1. 2001 v České republice v rámci zákona č. 239/200 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů. Ačkoliv byl předmětný pojem právně zaveden relativně před krátkou dobou, jeho pole působnosti provází dějiny již delší dobu. Prakticky s příchodem novodobých vojenských konfliktů se společnost začala aktivně zajímat o ochranu obyvatelstva na velmi podobné úrovni, jakou známe z dnešní moderní doby. Ačkoliv se do jisté míry měnily metody výuky a výchovy na poli ochrany obyvatelstva, vždy toto odvětví bylo odkázáno na výchovné organizace, prostřednictvím kterých dochází k zvyšování povědomí o ochraně obyvatelstva. Mezi hlavní cíle organizací působících na poli ochrany obyvatelstva je nesporně zvyšovat jakýmkoliv legálním způsobem bezpečnost. Tímto velmi širokým pojmem lze zastřešit brannou povinnost, civilní obranu a ochranu, podpůrné činnosti integrovanému záchrannému systému, participace při aplikování krizových opatření, zvýšení potenciálu dovedností pro případ stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. V neposlední řadě je v případě výchovných organizací působících na poli ochrany obyvatelstva zásadně důležitá preventivně výchovná činnost, prostřednictvím které dochází mimo jiné k nácviku na zvládání mimořádných událostí a zmírňování či úplnému eliminování jejich negativních dopadů na obyvatelstvo. Pro analytickou část práce byla zvolena metoda dotazníkového šetření. Cílem práce je tedy vytvořit na základě dotazníkového šetření určitá doporučení pro jednotlivé organizace působící v oblasti ochrany obyvatelstva. Z údajů porízených v rámci dotazníkové metody budou informace shromážděny a vyhodnoceny.

Mezi výchovné organizace působící na poli ochrany obyvatelstva bylo z důvodu menšího rozsahu předmětné bakalářské práce přistoupit pouze k těm nejrozšířenějším, proto byl prostor věnován zejména na Sborů dobrovolných hasičů, výchovná organizace Junák – český skaut, Sokolské oddíly, Branné oddíly či Český červený kříž. Zejména první z uvedených organizací je v poslední době stále aktivněji využívána jakožto podpůrná jednotka složek integrovaného záchranného systému a opět v čím dále větší míře je Sborům dobrovolných hasičů umožňováno řešit lokální mimořádné situace ve své gesci, například při odklizení dopadů živelních vlivů jako jsou lokální povodně a jiné. Nad to, se sborům dobrovolných hasičů dostává v posledních letech zejména mezi mladší generací velké přízně.

Již bylo uvedeno, že velkého rozvoje se dostalo výchovným organizacím působícím na poli ochrany obyvatelstva v souvislosti s ozbrojenými konflikty, kdy v rámci předmětné práce



dochází ke komparaci výchovných metod v minulosti a současné době. Aby docházelo pouze k validním zjištěním v rámci šetření a analýzy vybraných organizací působících v oblasti ochrany obyvatelstva, dojde k vyhodnocování údajů pomocí dotazníkového šetření, který má lépe osvětlit vybrané oblasti a schopnosti efektivní výchovy v oblasti ochrany obyvatelstva. Z důvodu ztraktivnění textu budou jednotlivé aspekty rozšiřovány a doplňovány odkazy pod čarou.

## **I. TEORETICKÁ ČÁST**

## 1 ZÁKLADNÍ POJMY OCHRANY OBYVATELSTVA

První kapitola teoretické části se zaměřuje na základní pojmy ochrany obyvatelstva, které jsou blíže charakterizovány. Pro větší přehlednost jsou pojmy seřazeny abecedně. Kvůli velkému množství pojmů spojených s ochranou obyvatelstva byly z předmětného důvodu menšího rozsahu této bakalářské práce zvoleny pouze níže uvedené základní pojmy.

### **Bezpečnost**

Bezpečnost je stav, ve kterém je systém stabilní, tento systém je schopen sebe ubránění vůči negativním vlivům, které mohou negativně způsobit nestabilitu celku. Popřípadě mít negativní dopad na infrastrukturu státu. (Horák et al., 2011)

### **Bezpečnostní systém**

Bezpečnostní systém České republiky představuje zákonem předepsaný, hierarchický, provázaný systém práv a povinností státní správy, samosprávy, soukromých subjektů a občanů, zajišťující zabezpečení všech jeho složek bez ohledu na druh a stupeň ohrožení bezpečnosti. (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015)

### **Branná povinnost**

Branná povinnost dle zákona č. 585/2004 Sb. Zákon o branné povinnosti a jejím zajišťování. Stanovuje občanům České republiky povinnost plnit úkoly ozbrojených sil. Zahrnuje povinnost výkonu vojenské služby, činné služby a další povinnosti uložené tímto zákonem. (Česko, 2004)

### **Civilní obrana**

Civilní obrana je definována jako plnění humanitárních úkolů, jejichž cílem je chránit civilní obyvatelstvo před nebezpečím, pomáhat mu eliminovat bezprostřední následky nepřátelských akcí, válečných konfliktů nebo přírodních katastrof a vytvářet podmínky nezbytné pro jejich přežití. (Ministerstvo vnitra, 2016)

### **Civilní ochrana**

Civilní ochrana je souhrn činností a postupů věcně kompetentních a dalších zainteresovaných orgánů, organizací, složek a obyvatel, s cílem minimalizovat negativní dopad případných mimořádných událostí a krizových situací na zdraví a životy lidí a jejich životní podmínky. (Civilní obrana, 2014)

## **Evakuace**

Evakuace je souhrn technických a organizačních opatření sloužících k přemístění osob, zvířat a materiálních prostředků. Evakuace se řídí dle daného pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, ke je zajištěno náhradní ubytování a stravování pro osoby, ustájení pro zvířata a uskladnění věcných prostředků. (Ministerstvo vnitra, 2016)

## **Integrovaný záchranný systém**

Integrovaný záchranný systém dle zákona č. 239/200 Sb. Je koordinovaný postup složek při přípravě na mimořádné události a při zařizování záchranných a likvidačních prací. Integrovaný záchranný systém se užije při přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami integrovaného záchranného systému. Do základních složek IZS řadíme Hasičský záchranný sbor (dále jen „HZS“), jednotky požární ochrany (dále jen „JPO“), policie České republiky a Záchraná zdravotnická služba. Do ostatních složek IZS spadá armáda České republiky, městská a obecní policie, neziskové organizace a havarijní služby. (Integrovaný záchranný systém, 2021)

## **Krize**

Krize je situace, kdy je vážně narušena funkčnost systému nebo části systému a vyžaduje včasná a systematicky vhodná rozhodnutí a řešení. (Ministerstvo vnitra, 2016)

## **Krizová opatření**

Opatření zaměřená na řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění nebo odstranění následků krizových situací. Některá práva a svobody lze omezit a k jejich plnění uložit konkrétní povinnosti. (Ministerstvo vnitra, 2016)

## **Krizová situace**

Mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné hrozby, při nichž je vyhlášen nouzový stav, stav nebezpečí nebo stav ohrožení státu. (Ministerstvo vnitra, 2016)

### **Mimořádná událost**

Mimořádné události jsou události způsobené lidskou činností nebo přírodními vlivy, které mohou ohrozit lidské zdraví a život, majetek nebo životní prostředí. Vyžadují záchranné práce k odvrácení nebo omezení dopadu rizika a následně vyžadují likvidační práce k odstranění nastalých následků. (Ministerstvo vnitra, 2016)

### **Obrana státu**

Obrana státu je souhrn opatření k zajištění suverenity, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu a ochrany života a majetku obyvatel před vnějšími útoky. Zahrnuje vybudování efektivního systému obrany státu, přípravu a nasazení dostatečného množství národních sil a prostředků a zapojení se do kolektivního obranného systému. (Ministerstvo vnitra, 2016)

### **Obranná strategie ČR**

Obranná strategie České republiky (ČR) představuje soubor základních principů pro výstavbu a provoz obranného systému České republiky. Nastiňuje a hodnotí hlavní úkoly ozbrojených sil, aktualizuje a uskutečňuje politicko-vojenské ambice České republiky a vyzdvihuje roli vlády, ozbrojených sil a občanů při obraně země. Obranná strategie byla zpracována v souladu s Bezpečnostní strategií České republiky a novými strategickými dokumenty EU a NATO, na které reaguje. (Obranná strategie České republiky, 2012)

### **Ochrana obyvatelstva**

Ochrana obyvatelstva je systém plnění úkolů během ozbrojených konfliktů i mimo ně, zejména opatření jako varování, vyrozumění, evakuace, ukrytí a nouzové přežití osob k zajištění ochrany jejich životů, zdraví a majetku. (Zpěvák a Fíla, 2014)

### **Preventivně výchovná činnost**

Preventivně výchovná činnost je souhrn organizačních, technických a provozních opatření a činností zaměřených na výchovu obyvatelstva k předcházení vzniku mimořádných událostí a v případě jejich výskytu ke zmírňování nepříznivých vlivů mimořádných událostí na zdraví, život, majetek nebo životní prostředí vhodným chováním obyvatel. (DEPARTMENT OF DEFENSE EDUCATION ACTIVITY, 2022)

Uvedené pojmy spojené s tematikou ochrany obyvatelstva byly zvoleny z důvodu, jelikož lze s ohledem na dané téma predikovat, že panuje vysoká pravděpodobnost jejich dalšího užití v této práci. Na základě výše uvedeného nebylo možné se danému věnovat podrobněji, proto budou pojmy zde nevysvětlené konkretizovány prostřednictvím poznámek pod čarou.

## 2 PRÁVNÍ NORMY V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA

Hlavním úkolem druhé kapitoly bude mimo jiné zaměřit se na právní rámec v oblasti ochrany obyvatelstva a oblasti výchovných organizací, kde přes široký rozsah právní působnosti zákonů, byly s ohledem na rozsah práce vybrány právě ty, které jsou svým spektrem na poli ochrany obyvatelstva nejrozšířenější.

### **Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky**

Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, se týká svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrany hodnot jako je život, zdraví, majetek a demokratické základy země. Definiuje dva krizové stavy. A to nouzový stav a stav ohrožení státu. Bezpečnost v ČR je garantována zákonem za pomoci ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů a záchranných složek. (ČESKO, 1998)

### **Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně**

Účelem zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech stanovením povinností ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinností jednotek požární ochrany. (ČESKO, 1985)

### **Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému**

Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému, který vymezuje funkci a účel IZS, stanoví složky a jejich působnost, působnost a oprávnění orgánů státní správy a územně samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Řízení zásahu složek IZS na taktické úrovni řízení (na místě zásahu) – určení velitele zásahu. Zákon dále definuje úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva. (ČESKO, 2000a)

### **Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení**

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů. Vymezuje kompetence a působnost státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, dále práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace nesouvisející se zabezpečením ČR před vnějším napadením,

a při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury a odpovědnost za porušení těchto povinností. (ČESKO, 2000b)

#### **Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva**

Vyhláška č. 380/2002 Sb., vymezuje postupy při zřizování objektů civilní obrany a odborné přípravy jejich personálu, dále způsoby informování právnických a fyzických osob o povaze možných hrozeb, opatřeních přípravy a technickém, provozním a organizačním zabezpečení. Jednotný výstražný systém včetně poskytování tísňových informací. (ČESKO, 2002)

#### **Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)**

Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování se soustředí na problematiku branné povinnosti. Tento zákon stanovuje, kdo a za jakých okolností podléhá branné povinnosti, jaké jsou podmínky pro odložení, odklad nebo zproštění branné povinnosti, jaká jsou práva a povinnosti branných povinných osob a jakým způsobem jsou zajišťovány branné potřeby státu. Zákon dále upravuje fungování branných orgánů, jako jsou například Vojenská policie, Vojenské zpravodajství, Vojenské zdravotnictví a další. Kromě toho se věnuje také otázkám výcviku a výchovy branných povinných osob a finančním otázkám branného zabezpečení. (ČESKO, 2004)

#### **Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů**

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů stanovuje všeobecná pravidla pro sdružování občanů do občanských sdružení. Zákon umožňuje občanům sdružovat se do neziskových organizací, které mají právní subjektivitu a mohou samostatně nakládat s majetkem, uzavírat smlouvy a jinak jednat v právním styku s jinými subjekty. Sdružení mohou mít různé cíle, například prosazovat určité společenské zájmy, podporovat kulturní nebo sportovní aktivity, chránit přírodu a životní prostředí a podobně. Zákon také upravuje způsob vzniku, registrace a rušení občanských sdružení, stanovuje pravidla pro členství a řídicí orgány organizace a upravuje další záležitosti týkající se fungování občanských sdružení. (ČESKO, 1990)

S ohledem na uvedené zákony z oblasti ochrany obyvatelstva lze konstatovat, že valná většina těchto zákonů přímo souvisí, či svým rozsahem zasahuje do oblasti integrovaného záchranného systému a zajišťování obranyschopnosti České republiky.



### 3 HISTORIE OCHRANY OBYVATELSTVA

Pojem „ochrana obyvatelstva“ byl nově zaveden 1. 1. 2001 v České republice v rámci zákona č. 239/200 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů. Avšak první zmínky existence pojmu „Ochrana obyvatelstva“ se objevily v souvislosti s vývojem moderních způsobů válečného boje a rizik, kterým je obyvatelstvo vystaveno v případech ozbrojených konfliktů. (Blažek, 2014)

#### 3.1 Ochrana obyvatelstva po vzniku Československa

Po vzniku samostatného státu Československa v roce 1918 se zájem o ochranu obyvatelstva postupně zvyšoval. Zpočátku se jednalo především o ochranu proti následkům první světové války a jejího negativního dopadu v oblastech, jako byly hladomor, epidemie či sociální krize.

V této době byly v Československu zřizovány různé organizace zaměřující se na oblast ochrany obyvatelstva, které si dávaly za cíl zejména prevenci a řešení různých rizikových situací. Předmětné organizace se snažily pomoci obyvatelstvu v oblastech, které byly postiženy válečným konfliktem, a nabízely takto postiženému obyvatelstvu, mimo jiné, zdravotnickou a sociální pomoc.

V době po vzniku samostatného Československého státu byly také zřizovány první hasičské sbory<sup>1</sup>, které se zabývaly nejen hašením požárů, ale také pomáhaly při různých mimořádných událostech, jako byly povodně či jiné živelné katastrofy.

V roce 1920 byla v Československu zavedena branná povinnost a byl vytvořen systém civilní obrany, který měl zajistit ochranu obyvatelstva při hrozbě válečném konfliktu. Jednalo se o souhrn bezpečnostních aktivit, které byly spjaty s preventivními opatřeními minimalizujícími dopad případného ozbrojeného konfliktu. V této souvislosti byly zřizovány protivzdušné kryty a civilní ochranné sbory, které měly za úkol pomáhat při obraně civilního obyvatelstva, v tomto případě se jednalo o pomocné práce, které by mohl v případě potřeby převzít například práce spojené s odklizením následků bojových aktivit protivníka<sup>2</sup>.

---

<sup>1</sup> První zmínka o založení hasičského sboru je datována do roku 1853, jednalo se o první finančně honorovaný hasičský sbor na českém území. <https://www.hzscr.cz/>

<sup>2</sup> Touto činností se rozumí například pomocné práce při odklizení sutin způsobené bojovou činností protivníka.

Celkově lze říci, že v prvních letech existence Československa byla ochrana obyvatelstva především zaměřena na prevenci a řešení různých situací, a to s ohledem na důsledky první světové války. Postupně se však tato oblast stala součástí celostátního systému civilní obrany, který byl vytvořen s cílem zajistit ochranu obyvatelstva při, mimo jiné, možných válečných konfliktech. (Zpěvák a Fíla, 2014)

### **3.2 Ochrana obyvatelstva před druhou světovou válkou**

Ochrana obyvatelstva v Československu v letech 1935-1938 byla prioritou státní politiky kvůli obavám, zejména z důvodu rozpínavosti nacistického Německa, které se snažilo o rozšiřování svého území. Jelikož bylo Československo přímým sousedem Německa a pohraniční československé oblasti, tzv. Sudety, počítaly s velkou podporou pro připojení k Německu, byla hrozba války všudypřítomná. Československý stát se snažil posílit své obranné kapacity a armádu, aby byl připraven na možný útok, a uzavíral spojenecké dohody s Francií a Sovětským svazem.

V té době se také stavěly kryty a úkryty pro civilisty a organizovaly se evakuace obyvatelstva z ohrožených oblastí. Vláda vydala nařízení, aby každý obyvatel měl připravenou zásobu jídla a pití na dobu několika dnů. Kromě toho se konaly kurzy pro civilisty, které byly zaměřeny na výuku a postup v případě útoku. Výuka obsahovala například postup poskytování první pomoci či návod na ochranu před plynovými útoky.

Propaganda se stala důležitým nástrojem pro posílení národního ducha a jednoty. Vláda vydávala plakáty a brožury, které zdůrazňovaly nutnost ochrany země a jednoty obyvatelstva, čímž posilovala národního ducha. Kromě propagandy byla vládou zavedena kontrola obyvatelstva, například prostřednictvím povinné vojenské služby a kontroly cizinců v zemi, aby se vyhnula riziku vnitřního ohrožení a současně došlo ke zvyšování obranyschopnosti státu.

Tato opatření se ukázala jako velmi důležitá v době pohraničního incidentu a krize v září 1938, kdy se československé území stalo terčem útoku nacistického Německa a hrozilo reálné nebezpečí války. Ve snaze zabezpečení ochrany československého obyvatelstva byla situace dlouhodobě neudržitelná, a nakonec došlo k obsazení Sudet Německem a tím rozpadu Československa. (Zpěvák a Fíla, 2014)

### 3.3 Ochrana obyvatelstva po druhé světové válce

Po druhé světové válce se Československo, řadící se mezi vítězné západní státy, začalo soustředit na posílení obrany a ochrany svého území a obyvatelstva. Byla zavedena různá bezpečnostní opatření, která měla zajistit ochranu obyvatelstva v případě napadení nebo jiného ohrožení. Následující odstavce se podrobněji věnují některým z těchto opatření.

Jeden z hlavních prvků ochrany obyvatelstva byla výstavba krytů, které měly sloužit k ochraně obyvatelstva před útokem. Kromě klasických protiletectvých krytů byly postaveny také speciální kryty pro významné osobnosti, jako byli například politici či vysocí vojenští představitelé. Kryty<sup>3</sup> byly vybaveny základními potřebami pro dlouhodobé přežití, jako jsou potraviny na řadu měsíců, pitná voda a zdravotnické potřeby.

Další součástí ochrany obyvatelstva byla civilní obrana. Ta se skládala z dobrovolníků, kteří byli připraveni k okamžitému nasazení v případě ohrožení. Tito dobrovolníci byli vycvičeni k poskytování první pomoci, hašení požárů, organizování evakuací a dalším dílčím dovednostem potřebným k zvládnutí krizových situací. Civilní obrana měla také za úkol organizovat a koordinovat evakuace obyvatelstva z ohrožených oblastí a transportovat je do bezpečí a zajistit jim nejnütnější stabilizační podmínky (přísun vody, stravy, léků apod.). Vzhledem k faktu, že bylo omezeno zahraniční obchodování vlivem východní politiky a často docházelo k nedostatku a výpadkům dodávek určitých druhů potravin, byla zavedena různá úsporná opatření a byla organizována redistribuce potravin, zejména prostřednictvím přidělových systémů.

Kromě výše uvedeného byla významně zvýšena ochrana hranic a vstup do Československa byl spojen s podrobnou lustrací příchozích osob. Byly zavedeny pasy a vydávány povolení k vstupu do země. Také byly zřízeny pohraniční hlídky a kontrolní stanice, aby se co možná nejvíce zamezilo nežádoucímu přesunu osob a zboží.

Ve druhé polovině 20. století se ochrana obyvatelstva soustředila také na prevenci odbourávání následků přírodní katastrofy, jako jsou povodně, požáry, havárie průmyslových závodů nebo havárie jaderných elektráren<sup>4</sup>. Byly vytvořeny speciální plány a opatření pro

---

<sup>3</sup> Mezi kryty civilní obrany lze zařadit i síť metra, které umožňuje podzemní část systému v případě ohrožení uzavřít a zajistit její fungování jako kryt v případě napadení. Během doby studené války byly síť metra budovány s ohledem na hrozbu jaderného útoku.

<sup>4</sup> Důležitost přípravy i na takové krizové scénáře pojící se s haváriemi jaderných elektráren a provádění dalších činností souvisejících s odklizením jejich negativních dopadů významně vzrostly po událostech spjatých s výbuchem Černobylské jaderné elektrárny v roce 26. dubna 1986.

zvládnání těchto krizových situací, včetně evakuace obyvatelstva, záchranných a zdravotnických služeb a dalších opatření.

Po politických změnách v roce 1989<sup>5</sup> a rozdělení Československa byly úkoly ochrany obyvatelstva převedeny na nově vytvořené úřady, jako je Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Ministerstvo vnitra či Hasičský záchranný sbor České republiky. Tyto úřady se zaměřují na ochranu obyvatelstva před různými krizovými situacemi, jako jsou teroristické útoky, pandemie, přírodní katastrofy a další nebezpečí. (Zpěvák a Fíla, 2014)

### **3.4 Ochrana obyvatelstva po vzniku České republiky**

Od rozdělení Československa v roce 1993 je odpovědnost za ochranu obyvatelstva v České republice svěřena Ministerstvu vnitra, které má v gesci dohled nad otázkami v oblasti bezpečnosti, jako jsou například ochrana proti terorismu, kriminalitě, požární ochrana, krizové řízení a mnoho dalších. Od roku 1993 se v České republice provádí řada opatření na ochranu obyvatelstva, zejména v oblasti krizového managementu a civilní obrany. Následující jsou klíčová opatření, které byly přijaty pro zabezpečení bezpečnosti:

#### **Plánování a cvičení**

Od roku 1993 provádí vláda pravidelná cvičení v případě mimořádných událostí, kterých se účastní veškeré složky integrovaného záchranného systému. Předmětná cvičení jsou zaměřena zejména k otestování plánů, koordinaci a spolupráci mezi jednotlivými složkami a k posílení kapacit záchranných složek. (Horák et al., 2011)

#### **Informační kampaně a vzdělávání**

Ministerstvo vnitra klade zabezpečuje pořádní informačních kampaní a školení pro veřejnost, která mají za cíl zvyšovat povědomí o mimořádných událostech a poskytnout lidem potřebné znalosti pro případ nenadále mimořádní události. (Horák et al., 2011)

#### **Systém varování**

Česká republika má systém varování obyvatelstva před mimořádnými událostmi, který se skládá z různých zdrojů informací, jako jsou televizní a rozhlasové stanice, mobilní

---

<sup>5</sup> Těmito změnami se myslí zejména Sametová revoluce, jež je označení pro politické změny mezi 17. listopadem a 29. prosincem 1989, které ve své podstatě vyústili v pád komunismu a přeorientování se na demokratický proud.

aplikace a sirény. Tyto systémy jsou pravidelně testovány, aby se zajistilo, že jsou funkční<sup>6</sup>. (Horák et al., 2011)

### **Kontrola jaderných elektráren**

V České republice se nachází dvě jaderné elektrárny, Temelín a Dukovany. Tyto jsou pravidelně kontrolovány a jsou pod přísným dohledem státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Tento dohled zabezpečuje prevenci před vznikem rizika havárie. (Vozábl a Hakl, 2020)

### **Spolupráce s mezinárodními organizacemi**

Česká republika v oblasti zlepšení ochrany obyvatelstva spolupracuje s mezinárodními organizacemi, jakými jsou NATO a EU, pro zlepšení své schopnosti reagovat na mimořádné události a koordinaci s ostatními zeměmi v případě krize. Česká republika je také aktivním účastníkem mezinárodních cvičení a spolupracuje s dalšími zeměmi při řešení různých krizových situací, na těchto cvičeních se do značné míry podílí i Armáda České republiky, a to kromě profesionální armády, tedy vojáků z povolání, i aktivní zálohy. (Obranná strategie České republiky, 2012)

### **Rozvoj technologií a infrastruktury**

V posledních letech se v České republice investuje do modernizace a rozvoje technologií a infrastruktury, což zahrnuje například vybavení záchranných složek moderními technologiemi, výstavbu protipovodňových opatření, modernizaci dopravní infrastruktury a výstavbu nových zdravotnických zařízení. Rozvoj v této oblasti je aktivně finančně podporován fondy EU, které jsou v rámci rozličných dotačních balíčků pro rozvoj technologií a infrastruktury čerpány. (ESI-fondy-v-kostce, 2017)

### **Ochrana kritické infrastruktury**

Vláda také věnuje pozornost ochraně kritické infrastruktury, jako jsou elektrárny, vodárny, letiště a další, aby minimalizovala rizika v případě havárie. Tyto objekty jsou pravidelně kontrolovány a jsou pod přísným dohledem bezpečnostních sborů. (Vozábl a Hakl, 2020)

---

<sup>6</sup> Jednotný systém varování a vyrozumění byl v České republice postupně zaváděn od roku 1991, kdy je obyvatelstvo varováno, mimo jiné, signálem „Všeobecné výstrahy“, jenž je vyhlášován kolísavým tónem sirény po dobu 140 vteřin a může zaznít třikrát po sobě v přibližně tříminutových intervalech. <https://www.hzscr.cz/clanek/jednotny-system-varovani-a-vyrozumeni-koncove-prvky.aspx>

Obecně lze deklarovat, že Česká republika disponuje rozsáhlým systémem opatření a postupů, které mají za cíl chránit obyvatelstvo před mimořádnými událostmi a minimalizovat rizika. Tato opatření zahrnují koordinaci a spolupráci mezi jednotlivými složkami záchranného systému, informační kampaně a vzdělávání pro veřejnost, systémy varování, kontrolu kritické infrastruktury a spolupráci s mezinárodními organizacemi.

## 4 VÝCHOVNÉ ORGANIZACE PŮSOBÍCÍ V OCHRANĚ OBYVATELSTVA

Výchovné organizace působící na poli ochrany obyvatelstva jsou organizace, které mají za cíl zvyšovat erudici a vycvičit obyvatelstvo v oblasti prevence a reakce na různé mimořádné události a katastrofy, což má zásadní vliv na zvýšení úrovně ochrany obyvatelstva a majetku.

Mezi výše zmíněné výchovné organizace působící na poli ochrany obyvatelstva jsou v České republice například Hasičský záchranný sbor, Policie ČR, Armáda ČR, Český červený kříž, Česká záchranná služba, Sdružení hasičů ČR, Junák – český skaut, nebo dobrovolnické hasičské sbory a další volnočasové dobrovolnické organizace. Tyto organizace poskytují vzdělávací a tréninkové programy, kurzy a školení, a to nejen pro své členy, ale i pro širokou veřejnost.

Výchovné organizace působící na poli ochrany obyvatelstva jsou klíčovým prvkem v systému ochrany obyvatelstva, a to zejména z důvodu zvyšování povědomí a informovanosti obyvatelstva o rizicích a nebezpečích. Dále jsou účastníci předmětných aktivit připravování, jak správně v takovýchto situacích reagovat. (Miklós, 2018)

### 4.1 Skaut

Skauting vznikl v roce 1907 v Anglii, kdy si britský důstojník Robert Baden-Powell všiml, že jeho vojáci jsou nedisciplinovaní. Z tohoto důvodu se rozhodl je vycvičit podle zásad, které se později staly základem skautské organizace. Robert Baden-Powell napsal knihu "*Scouting for Boys*", která se stala základní příručkou pro skauty po celém světě.

Skauting se rychle rozšířil po celém světě a stal se jedním z největších a nejpopulárnějších organizací pro děti a mládež. V roce 1920 byl založen Světový skautský výbor (WOSM), který koordinuje a podporuje skautské organizace po celém světě. V současnosti čítá Skautská organizace více než 50 milionů členů ve více než 160 zemích.

V České republice začal skauting působit již v roce 1911, kdy byl založen první skautský oddíl v Praze. V roce 1918 byl založen Československý skautský svaz<sup>7</sup>, který byl ale po druhé světové válce zakázán komunistickým režimem<sup>8</sup>. Skauting se tak musel tajně

---

<sup>7</sup> Po první světové válce v roce 1918 a vzniku Československa zabezpečovali z důvodu personálního vyčerpání v působnosti československé vlády čeští skauti doručování listovních zásilek mezi jednotlivými úřady.

<sup>8</sup> Česká odnož skautu byla zrušena rozhodnutím K. H. Franka dne 28. října 1940. <https://www.skaut.cz/skauting/>

provozovat až do roku 1990, kdy byla skautská organizace obnovena a dnes má více než 70 tisíc členů.<sup>9</sup> (Skaut – historie, 2023)

Skauting se v průběhu času vyvíjel a měnil se v souladu s moderními potřebami. Skautské organizace se zaměřují na výchovu dětí a mládeže a poskytují jim prostředí pro rozvoj fyzických, duševních a sociálních schopností. Skauti se učí například orientaci v terénu, stanování, zdravotnickým základům, poskytování první pomoci, vaření, zpracování dřeva, vodním dovednostem, ale také organizaci pořádání různých akcí a týmové spolupráci. Skauting mimo výše uvedené klade důraz na zdravý životní styl, ekologii a ochranu přírody.

Skauting je založen na dobrovolnictví a spolupráci. Skautské organizace v České republice spolupracují s dalšími organizacemi a institucemi při realizaci svých aktivit a projektů. V současnosti se skauti zaměřují na organizaci dobrovolnických a charitativních akcí, kdy výtěžky z těchto akcí jsou věnovány na podporu lidem v nouzi či na podporu ochrany přírody. Skauting je velmi populární mezi dětmi a mládeží, kde si získává i v dnešní době stále větší členskou základnu, a to i mezi mladou generací. Lze konstatovat, že skaut má pozitivní vliv na rozvoj osobnosti a charakteru mladých lidí. (Vallory, 2013)

## 4.2 Sbor dobrovolných hasičů

Sbor dobrovolných hasičů je další z organizací na úseku ochrany obyvatelstva, která se zabývá zejména ochranou obyvatelstva a majetku před požáry a dalšími mimořádnými událostmi. Sbor dobrovolných hasičů se skládá z dobrovolníků, kteří se aktivně podílejí na likvidaci požárů, záchranných akcích, odklizení následků živelních vlivů a dalších činnostech. Sbor dobrovolných hasičů v České republice je organizován na místní úrovni, kde působí hasičské jednotky v jednotlivých obcích a městech.<sup>10</sup>

Dobrovolní hasiči jsou vzděláváni a trénováni v různých dovednostech, které jsou potřebné pro řešení různých situací, jako například používání hasičích přístrojů, záchranných technik nebo první pomoci. Sbor dobrovolných hasičů dále zabezpečuje provozuje a udržuje hasičskou techniku a vybavení. Sbory dobrovolných hasičů působících v obcích a městech napříč Českou republikou jsou nezastupitelné při řešení krizových situací, jelikož jsou často

---

<sup>9</sup> Celkem bylo k 31.1.2022 v Junáku – českém skautu registrováno 73 315 skautů a skautek. <https://www.skaut.cz/skauting/>

<sup>10</sup> V roce 2021 bylo v SH ČMS evidováno 358 897 členů, včetně 61 691 dětí a mládeže ve věku do 18 let. Evidováno bylo 7 637 sborů dobrovolných hasičů. <https://www.dh.cz/>



na místě vzniku krizové situace jako první a mohou tím pádem snížit negativní dopady předmětné krizové situace (například dopravní nehody, požáry, povodně).

Sbor dobrovolných hasičů je důležitou součástí systému ochrany obyvatelstva v České republice a aktivně spolupracuje s profesionálními hasičskými sbory, policií a dalšími složkami integrovaného záchranného systému. (Jednotka sboru dobrovolných hasičů, 2017)

### 4.3 Sokol

Sokol je česká tělovýchovná organizace, která byla založena 16. února 1862 v Praze Miroslavem Tyršem a Jindřichem Fügnerem. Sokol měl od svého založení pozitivní vliv na ochranu obyvatelstva. Jedním z hlavních cílů sokola bylo zvyšování fyzické a podpora morální výchovy obyvatelstva. Soubor těchto činností měl pozitivní dopad mimo jiné na zvyšování erudice členů sokola při zvládání různých krizových situací, jako jsou živelné katastrofy nebo ozbrojené konflikty.<sup>11</sup>

V průběhu své existence sokol organizoval různé aktivity, které přispívaly k ochraně obyvatelstva. Například během první světové války sokol zorganizoval dobrovolnickou jednotku, která pomáhala s ošetřováním raněných a evakuací obyvatelstva z ohrožených oblastí. Svůj významný podíl měl sokol v době okupace Československa nacistickým Německem, kdy po zákazu sokola se velká část jeho bývalých příslušníků rozhodla pro působení v protinacistickém odboji.<sup>12</sup>

Sokol také zabezpečoval výcvik hasičů a organizoval výcvikové akce pro občany v oblasti poskytování první pomoci. V rámci sokola byly dále vytvořeny oddíly pro výcvik a ochranu obyvatelstva, které se zabývaly například civilní obranou, záchranou v horách nebo záchranou při živelních vlivů. Zásadní událostí na poli pořadatelské činnosti je Všesokolský slet, který je souborem tělovýchovných aktivit pro široko veřejnost. Součástí všesokolských sletů je i bohatý doprovodný program, který je opět zaměřený na zvyšování kondice zúčastněných.

---

<sup>11</sup> Členská základna sokola od znovuzaložení v roce 1990 čítala kolem 180 000 cvičenců.

<sup>12</sup> Jednou z největších odbojových organizací byla OSVO (Obec sokolská v odboji), která vyvíjela odbojovou činnost (sabotáže, tisk propagandistických letáků, zpravodajská činnost) v rámci Protektorátu Čechy a Morava.

Sokol tak měl významný vliv na ochranu obyvatelstva v minulosti a jeho aktivity v oblasti tělovýchovy, vzdělávání a organizace dobrovolnických jednotek mohou přispět k ochraně obyvatelstva i v současnosti.<sup>13</sup> (Co je sokol, 2023)

#### 4.4 Branné oddíly

Spolek Branné oddíly ČR (dále jen „BOČR“) byl založen v roce 2017 a jedná se o dobrovolné, nezávislé a nepolitické sdružení, které se zaměřuje na branně-sportovní činnosti dětí a mládeže. Cílem BOČR je podporovat výchovu a vzdělávání dětí a mládeže, rozvíjet zájem o historii a tradice vztahující se k českému ozbrojenému složení a připravovat mladé lidi na možnou službu v ozbrojených silách nebo na ochranu vlasti.

BOČR se skládá z oddílů, které se dělí podle věku a úrovně výcviku. Členové oddílů se učí různým dovednostem, jako jsou orientace v terénu, základy vojenské taktiky, střelba, první pomoc a komunikace v krizových situacích. BOČR také pořádají sportovní a kulturní akce, výlety a vzdělávací programy pro své členy.

BOČR je registrován u Ministerstva vnitra ČR a podléhá dohledu Ministerstva obrany ČR. Spolek má vlastní stanovy, které určují jeho činnost a fungování, a snaží se spolupracovat s dalšími organizacemi zabývajícími se výchovou mládeže v oblasti brannosti a sportu. (Branné oddíly mládeže, 2018)

#### 4.5 Český červený kříž

Český Červený kříž (dále jen „ČČK“) je organizace, která se zaměřuje na poskytování humanitární pomoci a ochranu obyvatelstva v různých krizových situacích nejen u nás, ale i ve světě<sup>14</sup>. ČČK má v rámci svého programu ochrany obyvatelstva několik hlavních oblastí činnosti, jedná se zejména o následující oblasti.

**Vzdělávání a prevence:** ČČK se snaží šířit informace a vědomosti o rizicích a možnostech připravenosti na krizové situace. Pro veřejnost a firmy organizuje kurzy a školení, která jsou zaměřena na první pomoc, ochranu majetku před živelními katastrofami nebo připravenost na další krizové situace.

---

<sup>13</sup> V současné době probíhají přípravy na XVII. Vsesokolský slet, který má proběhnout od 30. června do 5. července 2024.

<sup>14</sup> K 31. 12. 2021 měl ČČK celkem 14 410 členů a v roce 2021 poskytl ČČK pomoc ve 404 248 případech. <https://www.cervenyriz.eu/kdo-jsme>

**Pomoc v krizových situacích:** ČČK spolupracuje s ostatními organizacemi a úřady při řešení různých krizových situací, jako jsou přírodní katastrofy, nehody a teroristické útoky. ČČK zajišťuje evakuaci, poskytuje první pomoc, zabezpečuje ubytování a stravu pro osoby postižené výše uvedenými aspekty.

**Podpora pro oběti krizových situací:** ČČK poskytuje materiální a finanční podporu pro oběti krizových situací, například v podobě potravin, oblečení, hygienických potřeb, ale také psychologické pomoci. Náklady na činnost ČČK činili v roce 2020 461,1 milionů korun a výnosy 462,5 milionů korun.

**Připravenost na krizové situace:** ČČK se snaží připravovat obyvatelstvo na možné krizové situace a zvyšovat jejich připravenost. Organizuje testování sirén, rozdávání informačních letáků a organizuje tréninky pro hasiče, záchranáře, policii a další organizace, které se zabývají ochranou obyvatelstva.

ČČK spolupracuje s mnoha dalšími organizacemi, jako jsou hasiči, záchranáři, policie a armáda, aby zajistil účinnou a koordinovanou pomoc při řešení krizových situací. Nad uvedené je ČČK významným šřítelem povědomí o Ženevských úmluvách. (Český červený kříž, 2021)

## **II. PRAKTICKÁ ČÁST**

## 5 ANALÝZA HISTORICKÉ A SOUDOBÉ ČINNOSTI ORGANIZACÍ PŮSOBÍCÍCH V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA

Praktická část práce bude reflektovat a zabývat se analýzou historické a soudobé činnosti organizací působících v oblasti ochrany obyvatelstva. Pro přehlednost a lepší ilustraci komparovaného, bude dané prezentováno prostřednictvím přehledných tabulek. Následně bude podrobně analyzováno dotazníkové šetření, jehož cílem je zjištění a srovnání způsobů výchovy mezi organizacemi působícími v oblasti ochrany obyvatelstva. Mimo uvedené bude dále komparováno i zaměření a hlavní činnost jednotlivých organizací působících na poli ochrany obyvatelstva.

Analytická část zaměřující se na historické a soudobé činnosti organizací působících v oblasti ochrany obyvatelstva deklaruje, že předmětné organizace se vyvíjely a přizpůsobovaly měnícím se trendům, podmínkám a potřebám společnosti.

V minulosti byly organizace jako skautský a sokolský spolek zaměřeny především na výchovu mládeže, fyzickou a duševní přípravu, včetně výcviku pro případ mimořádných událostí. Tyto organizace také zajišťovaly dobrovolnickou práci při živelních katastrofách a podpůrnou činnost pro případ válečného konfliktu. V současné době zažívají zejména výše uvedené spolky velkou obrodu a nachází si své přívržence i u současné generace mládeže.

Sbor dobrovolných hasičů byl v minulosti především zaměřen na ochranu obyvatelstva proti požárům, ale také se podílel na záchranných pracích a dalších aktivitách v místní komunitě. V dnešní době jsou sbory dobrovolných hasičů opět využívány pro případ likvidace lokálních požárů, ale stále více se účastní na nejrůznějších hasičských soutěžích, což mimo jiné zvyšuje atraktivitu pro mladší generace.

V současnosti jsou tyto organizace stále aktivní a nabízejí své služby a činnosti pro veřejnost. Skautské a sokolské organizace se stále mimo jiné zaměřují na výchovu mládeže a nabízejí různé aktivity a kurzy, které pomáhají mladým lidem v duševním rozvoji a edukaci chování v případech mimořádné situace. Předmětné organizace také zajišťují dobrovolnickou práci v oblastech jako je ekologie a ochrana přírody.<sup>15</sup>

---

<sup>15</sup> V dané oblasti ekologie a ochrany přírody je aktivní i SDH Křemenec (jehož jsem aktivním členem), ten se každoročně účastní akce Uklidme Česko. Jedná se o dobrovolnickou úklidovou akci, která probíhá na území celé České republiky, má za cíl uklidit nelegálně vzniklé černé skládky a nepořádek. <https://www.uklidmecesko.cz/about/zakladniInformace/>

Sbor dobrovolných hasičů stále plní svou hlavní funkci a zajišťuje ochranu obyvatelstva v prevenci vzniku požáru a při likvidaci požárů a jejich následků. Kromě toho se také podílí na záchranných pracích a dalších lokálních činnostech spojených s prevencí a výchovou mládeže. Jedná se například o organizování sportovních akcí nebo kulturních akcí pro veřejnost.<sup>16</sup>

V obecnosti lze konstatovat, že předmětné výše uvedené organizace působící na poli ochrany obyvatelstva i v dnešní době stále sehrávají velmi důležitou roli nejen v oblasti ochrany obyvatelstva, ale současně zásadním způsobem přispívají k rozvoji komunitní činnosti a kulturní činnosti.

---

<sup>16</sup> V oblasti kulturních akcí pro veřejnost jsou každoročně v mnoha městech pořádány závody jednotlivých SDH ve vaření, jedná se například o soutěže ve vaření gulášů či jiných pokrmů. <https://www.konice.cz/hlaseni-rozhlasu-17-3-2023/d-14022>

## 5.1 Komparace výchovných metod mezi historií a současností

Níže uvedená tabulka je komparací výchovných metod užívaných v historii a v současnosti. Dále se tabulka zaměřuje na dobrovolnické sbory jako je skaut, sokol, sbory dobrovolných hasičů a Český červený kříž. Tabulka nezahrnuje novodobou organizaci „Branné oddíly“, jelikož tato organizace vznikla až v roce 2017, z tohoto důvodu nelze historické metody dané organizace zanést do předmětné tabulky, viz tabulka 1.

Tabulka 1: Komparace výchovných metod mezi historií a současností. (Zdroj: vlastní)

	Výchovné metody v historii	Výchovné metody v současnosti
<b>Skaut</b>	Výchova charakteru, zodpovědnosti a spolupráce prostřednictvím her, táborů a výletů.	Stejná výchova charakteru, zodpovědnosti a spolupráce, doplněná o moderní prvky, jako jsou vzdělávací programy o globálních otázkách a technologiích.
<b>Sokol</b>	Výchova tělesné zdatnosti, sportovního ducha a vlastenectví prostřednictvím cvičení, soutěží a společenských akcí.	Stále se zaměřuje na výchovu tělesné zdatnosti, ale dnes se také soustředí na zdravý životní styl a společenskou odpovědnost.
<b>Sbor dobrovolných hasičů</b>	Výchova disciplíny, zodpovědnosti a spolupráce prostřednictvím cvičení, soutěží a obraně proti požárům.	Stále se zaměřuje na výchovu disciplíny, zodpovědnosti a spolupráce, ale dnes se také soustředí na prevenci nehod a ochranu před přírodními katastrofami či ekologií.

<b>Český červený kříž</b>	Výchova první pomoci a humanitárních hodnot prostřednictvím školení a veřejných akcí.	Stále se zaměřuje na výchovu první pomoci a humanitárních hodnot, ale dnes se také věnuje prevenci nemocí a pomoci v nouzi v celosvětovém měřítku.
---------------------------	---	--

Z výše uvedené tabulky komparující výchovné metody mezi historií a současností je patrné, že se ve velké míře výchovné metody rozvíjí a svoji působnost rozšiřují, a to mimo jiné s ohledem na současnou dobu, kdy do obecného povědomí přicházejí nové trendy.

## 5.2 Komparace výchovných činností mezi historií a současností

Níže uvedená tabulka reprezentuje komparaci historických činností, spolků působících na poli ochrany obyvatelstva spolu se současnými činnostmi. Komparace byla prováděna s ohledem na historické hledisko, v jehož rámci jsou uvedeny činnosti organizací během období ohrožení, zatímco v současnosti jsou uvedeny činnosti a způsoby, jakými organizace přispívají při řešení krizových situací v současné době, viz. tabulka 2.

Tabulka 2 : Komparace výchovných činností mezi historií a současností (Zdroj: vlastní)

	<b>Činnost v obdobích ohrožení (Historie)</b>	<b>Činnost v současných krizových situacích (Současnost)</b>
<b>Skaut</b>	Hlídky, signalizace, organizace pomoci obyvatelům.	Pomoc při povodních, lesních požárech, organizace dobrovolnických akcí.
<b>Sokol</b>	Podpora vlasteneckého cítění, rozvážka potravin, zdravotnická pomoc, ochrana majetku.	Podpora veřejného zdraví, organizace kulturních akcí, podpora sportu, podpora ekologie.
<b>Sbor dobrovolných hasičů</b>	Hasicí čety, evakuace obyvatelstva, organizace pomoci a zásobování.	Hasicí a záchranné práce, organizace dobrovolnických akcí, spolupráce s ostatními



		složkami integrovaného záchranného systému.
<b>Český červený kříž</b>	Humanitární pomoc, pomoc při přírodních katastrofách, sociální služby, výcvik první pomoci, mezinárodní humanitární pomoc.	Humanitární pomoc, sociální služby, výcvik první pomoci, mezinárodní humanitární pomoc, pomoc uprchlíkům a migrantům, podpora seniorů, pomoc při haváriích a krizových situacích.

Z výsledků tabulky komparující výchovné činnosti v rámci historie a současnosti je patrné, že největšího rozšíření se dočkal Český červený kříž, který své působení rozvedl zejména o pomoc uprchlíkům a migrantům, podpora seniorů, pomoc při haváriích a krizových situacích.

### 5.3 Dílčí závěr analýzy historické a soudobé činnosti

Na základě podrobné komparace historické a soudobé činnosti dobrovolných spolků působících na poli ochrany obyvatelstva, lze konstatovat, že zmíněné předmětné organizace se přizpůsobují aktuálním trendům a potřebám obyvatelstva, stejně jako reflektují prostředí, ve kterém působí. V minulosti byly dané spolky zaměřeny převážně na výchovu mladých lidí, a to s ohledem k přípravě na vojenskou službu, zatímco v současné době se zaměřují na širokou škálu činností v oblasti ochrany obyvatelstva, zahrnující například prevenci a řešení krizových situací, poskytování první pomoci, požární ochranu a další. Nad uvedené lze konstatovat, že tyto zažívají v dnešní době obrodu a těší se velké přízni zejména mezi mladší generací. Dané spolky jdou mnohdy ruku v ruce s moderními trendy a mají široké uživatelské základny na Facebooku či Instagramu, které jsou využívány nejen k jejich propagaci, ale jsou mnohdy využívány jako informační kanály zpravující o mimořádných událostech či kulturních událostech. Závěrem lze zhodnotit, že dobrovolné spolky mají stále důležitou roli v ochraně obyvatelstva a přizpůsobují se vývoji moderní společnosti.

## 6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

K analýze organizací působících v oblasti ochrany obyvatelstva jsem přistoupil v součinnosti s dotazníkovým šetřením, na základě, kterého bylo dané téma podrobně studováno. Dotazníkové šetření bylo koncipováno jako soubor 28 otázek, které měly dvě až tři odpovědi a některé možnost výběru, či popsání vlastními slovy. Jelikož se v daném případě jedná o téma, které je díky svému zaměření koncipováno pouze pro vedoucí pracovníky, byly dotazníky rozeslány pouze 60 vedoucím pracovníkům<sup>17</sup>, kdy toto číslo je chápáno jako nejnižší možné pro vyhodnocení relevantních a vypovídajících závěrů. Nad to je nutné podotknout, že dané šetření neproběhlo čistě v elektronické podobě, ale z důvodu oslovení i starších vedoucích pracovníků organizací působících na poli ochrany obyvatelstva bylo šetření provedeno i v papírové podobě, ovšem ve stejném formátu 28 otázek jako ve formě elektronické. Z údajů pořízených v rámci dotazníkové metody byly informace shromážděny a následně zaznamenány do přehledných grafů, aby byla lépe demonstrována vypovídající hodnota předmětného zjištění. Nutno podotknout, že předmětných 28 otázek bylo doplněno o hypotézy, které byly do dotazníkového šetření taktéž zaneseny a jejich výsledky promítnuty do závěru dotazníkového šetření, a to včetně dalších hodnot z grafů vyplývajících i předmětných otázek. Cílem dotazníkového šetření je komplexně vyhodnotit dotazníkové šetření a vyvodit patřičné a přezkoumatelné závěry, na základě, kterých lze posléze vytvořit doporučení pro vybrané organizace působící na poli ochrany obyvatelstva a pro jejich vedoucí pracovníky. Nad výše uvedené je též nutné vyzdvihnout důležitost závěrečných 6 otázek. Předmětné poslední otázky modelují a simulují fiktivní situace, které v oblasti ochrany obyvatelstva mohou nastat a mapují reakce a jednání oslovených vedoucích vybraných organizací působících v oblasti ochrany obyvatelstva, právě tyto dané jsou pro šetřenou oblast zásadní, jelikož z jednotlivých výsledků chování a řešení situací bude patrná efektivnost jednání jednotlivých vedoucích pracovníků. Nad rámec výše uvedeného je nutné podotknout, že výstupy některých otázek vzhledem k počtu respondentů nemusí odpovídat celkové situaci.

Jak je již uvedeno v textu výše, před dotazníkovým šetřením bylo vytvořeno šest hypotéz, jedná se o tyto hypotézy:

**Hypotéza 1.** *V rámci organizace sboru dobrovolných hasičů, vedoucí pracovníci působí pouze v místě sídla organizace.*

---

<sup>17</sup> Jedná se o vedoucí pracovníky SDH, Skaut a branné oddíly.

**Hypotéza 2.** *Branné oddíly mají účastníky nižšího věku nežli účastníci Sboru dobrovolných hasičů.*

**Hypotéza 3.** *Vedoucí pracovníci Skautu vychovávají své účastníky v požární ochraně.*

**Hypotéza 4.** *Branné oddíly disponují mnoha externích pracovníků, díky široké škále odborných oblastí výuky.*

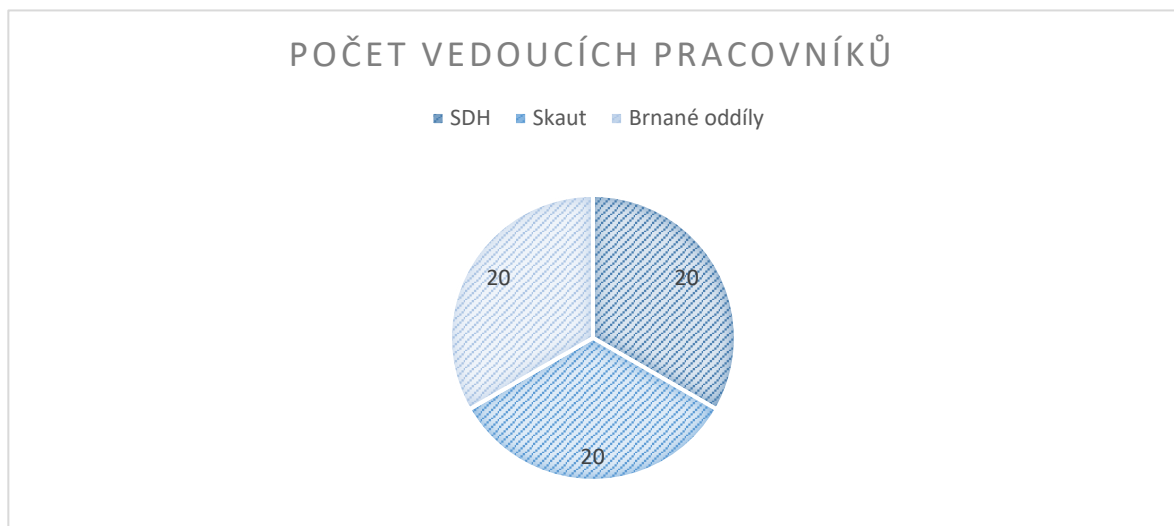
**Hypotéza 5.** *Vedoucí pracovníci Branných oddílů vychovávají své účastníky k podání první pomoci při tonutí osob.*

**Hypotéza 6.** *Žádný z vedoucích pracovníků nepřipravuje své účastníky proti boji s malými požáry.*

Potvrzení či vyvrácení hypotéz uvedených výše bude uvedeno na konci dotazníkového šetření.

**Otázka č. 1: Uveďte, v jaké organizaci působíte.**

První otázka byla použita k určení, v jaké ze tří uvedených organizací (Skaut, Sbor dobrovolných hasičů, Branné oddíly) působí dotazovaný vedoucí pracovník. Jak již bylo uvedeno v úvodu dotazníkového šetření, vzhledem k omezenému počtu vedoucích pracovníků, bylo z každé organizace vybráno právě 20 vedoucích pracovníků, viz. graf 1.

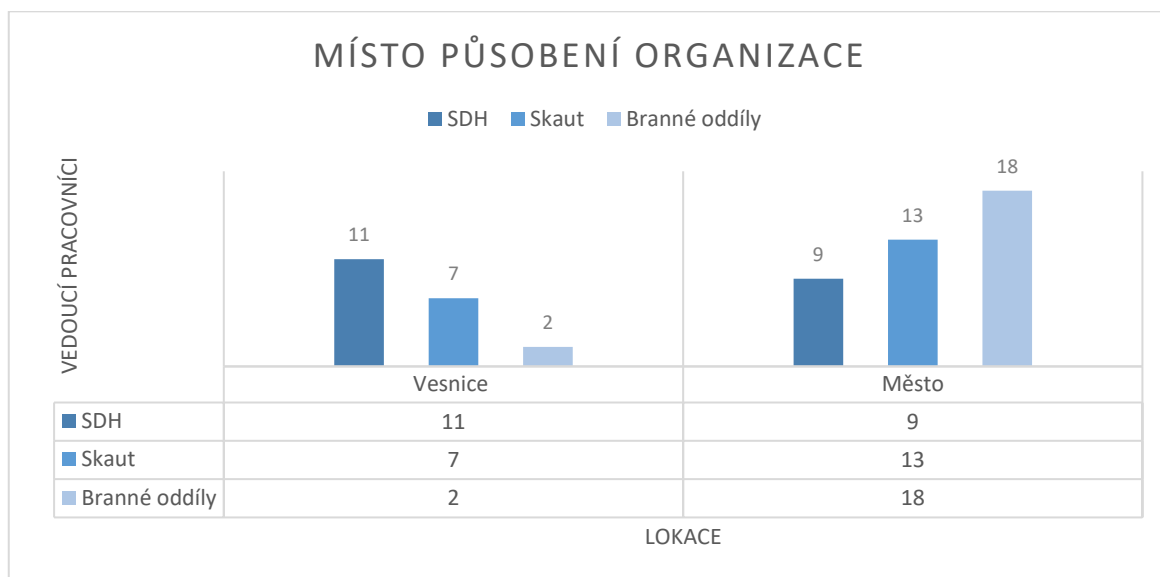


Graf 1: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 1 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 2: Kde v rámci této organizaci působíte?**

Druhá otázka zjišťovala, kde daná organizace sídlí (město, vesnice). Ze zodpovědaného okruhu bylo patrné, že u Sboru dobrovolných hasičů bylo 11 vedoucích pracovníků z vesnice a 9 vedoucích pracovníků z města. U skatu bylo 7 vedoucích pracovníků z vesnice a 13

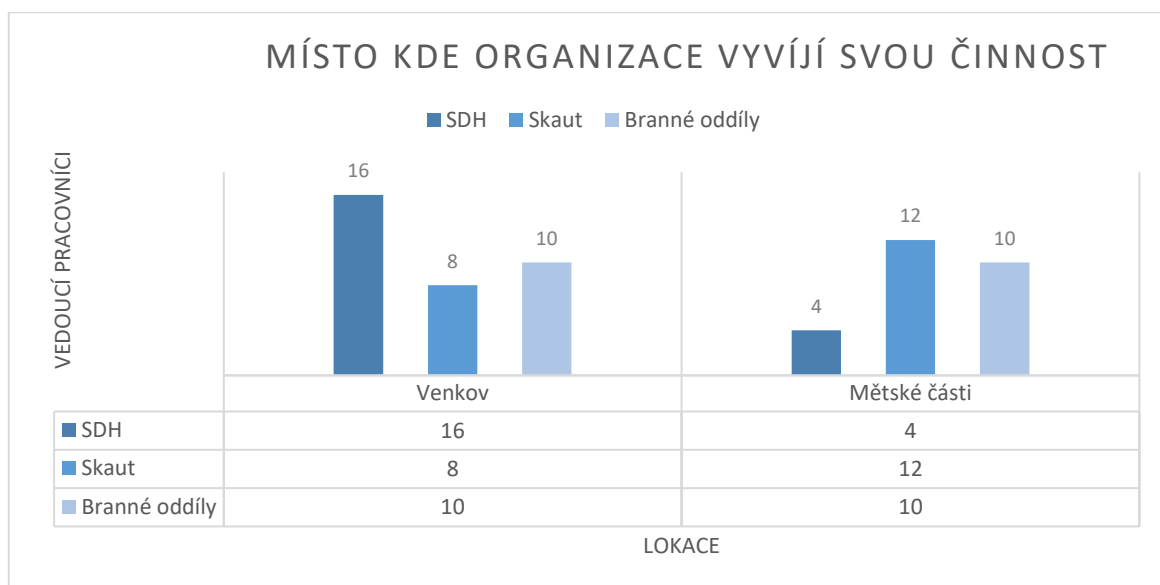
vedoucích pracovníků z města. U Branných oddílů byly 2 vedoucí pracovníci z vesnice a 18 vedoucích pracovníků z města, viz. graf 2.



Graf 2: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 2 (Zdroj: vlastní)

### Otázka č. 3: Kde vaše organizace činnost vyvíjí?

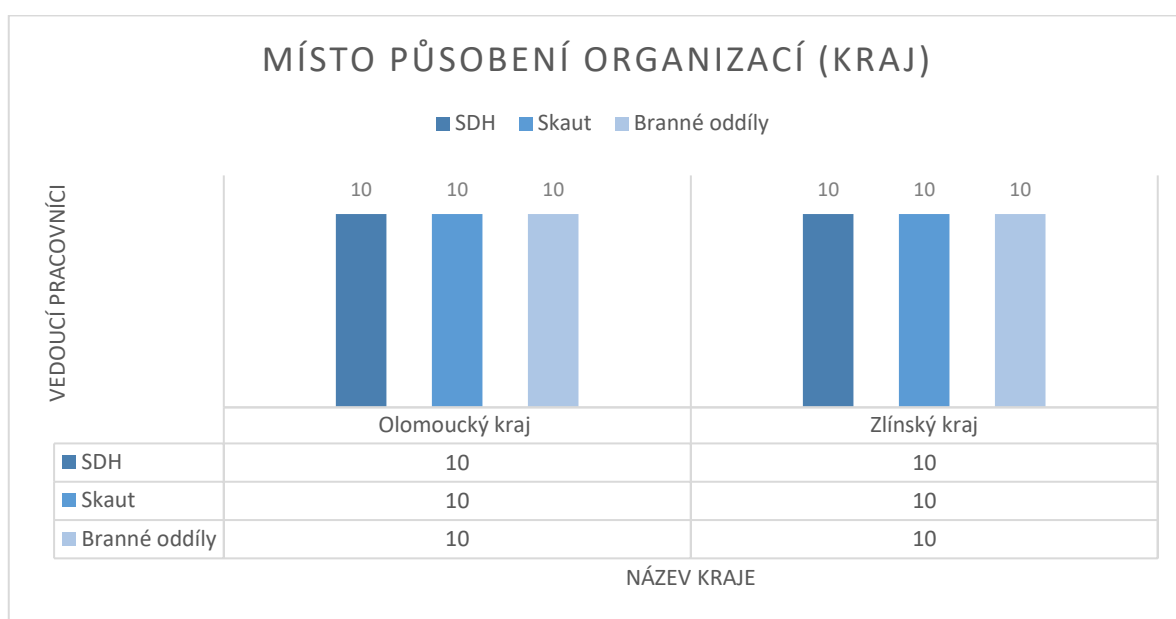
Třetí otázka měla za úkol zjistit, kde dotazovaní vedoucí pracovníci svou činnost vyvíjí, zdali v městských částech či na venkově. Výchovní pracovníci u Sboru dobrovolných hasičů vyvíjí činnost 4 v městských částech a 16 na venkově. U Skautu vyvíjí 12 vedoucích pracovníků svou činnost v městských částech a 8 vedoucích pracovníků na venkově. U Branných oddílů se vedoucí pracovníci rovnají a to 10 vyvíjí svou činnost v městských částech a 10 na venkově, viz. graf 3.



Graf 3: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 3 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 4: Do jakého kraje se svou činností spadáte?**

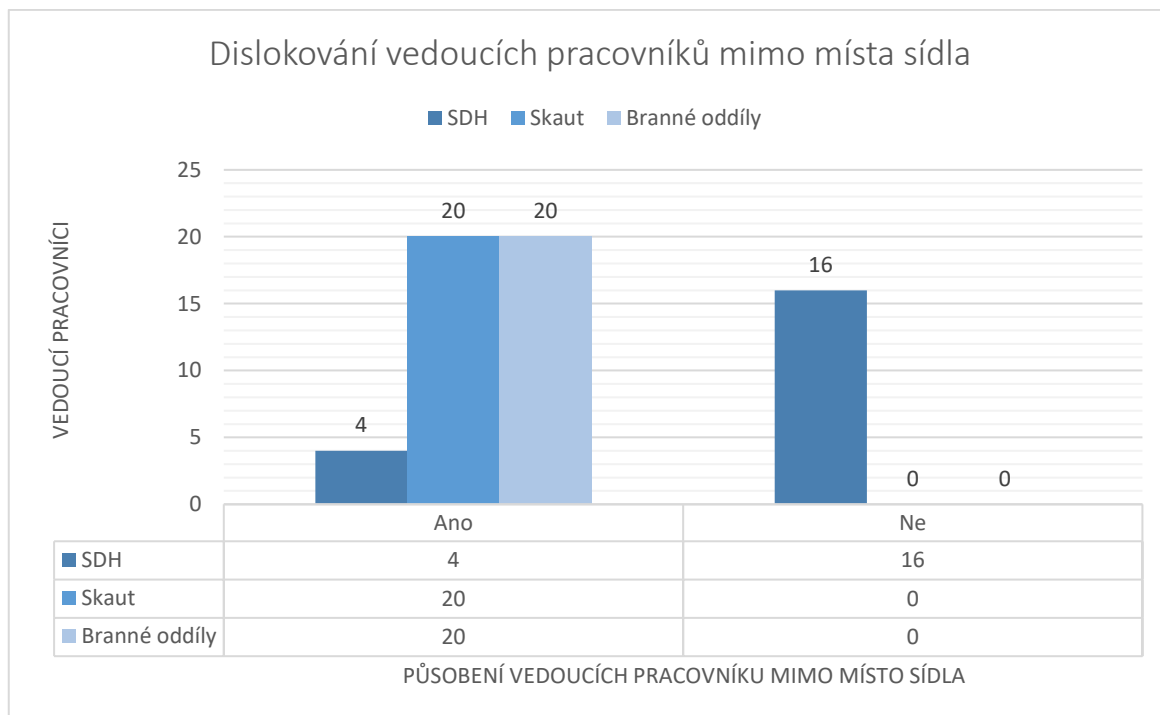
Otázka čtvrtá byl formou otevřené odpovědi a zjišťovala kteří dotazovaní vedoucí pracovníci z respondentů spadají se svojí činností do kterého z krajů, především kvůli komparaci výchovných metod a činností mezi kraji. Vzhledem k tomu že branné oddíly mají největší zastoupení ve Zlínském a Olomouckém kraji, tak bylo dotazníkové šetření provedeno především na tyto dva kraje i u zbylých dvou organizací (Sbor dobrovolných hasičů a Skaut). Tak aby došlo k maximalizování důvěryhodnosti dotazníkového šetření tak bylo zkoumání provedeno rovnoměrně, a to tak že, vždy je 10 vedoucích pracovníků z Olomouckého kraje a 10 vedoucích pracovníků ze Zlínského kraje, viz. graf 4.



Graf 4: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 4 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 5: Působí vaše organizace i mimo vaše sídlo? (Např.: sídlící v Praze – jezdíme na výcvik na Šumavu)**

Otázka pátá zjišťovala, zda-li zodpovídání vedoucí pracovníci berou své účastníky i mimo místa trvalého sídla (Přežití, výcviky, exkurze, kooperace s kolegy z jiných míst působení atd.). Vedoucí Branných oddílů i Skautu odpověděli jednoznačně na 100 % a to, že v rámci organizace působí i mimo sídlo organizace. U Sboru dobrovolných hasičů tomu bylo naopak, 16 vedoucích pracovníků nepůsobí v rámci organizace na jiných místech, 4 vedoucí pracovníci působí v rámci organizace i mimo místo sídla, viz. graf 5.



Graf 5: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 5 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 6: Kolik účastníků se aktivně účastní výchovy?**

Otázka šestá zjišťovala, kolik účastníků pravidelně navštěvuje dané dotazované organizace. Kritéria byla tři: více jako 5, více jako 10, více jako 15. Sbor dobrovolných hasičů navštěvuje pravidelně více jako 5 účastníků u 7 vedoucích pracovníků (35 %), více jako 10 účastníků u 6 vedoucích pracovníků (30 %) a více jako 15 účastníků navštěvuje u 7 vedoucích pracovníků (35 %). Skaut navštěvuje pravidelně více jako 5 účastníků u 3 vedoucích pracovníků (15 %), více jako 10 účastníků navštěvuje u 6 vedoucích pracovníků (30 %) a více jako 15 účastníků navštěvuje u 11 vedoucích pracovníků (55 %). Branné oddíly navštěvuje pravidelně více jako 5 účastníků u 2 vedoucích pracovníků (10 %), více jak 10 účastníků navštěvuje u 6 vedoucích pracovníků (30 %) a více jak 15 účastníků navštěvuje u 12 vedoucích pracovníků (60 %), viz. grafy 6 až 8.



Graf 6: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6 (Zdroj: vlastní)

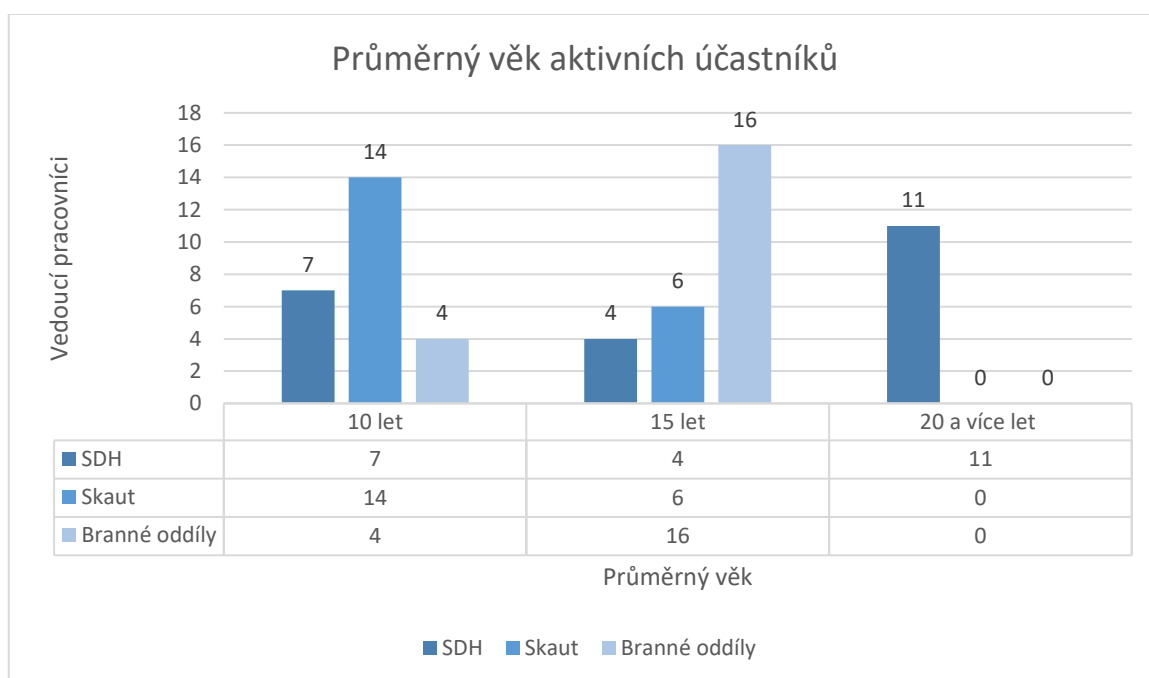
Graf 7: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6 (Zdroj: vlastní)

Graf 8: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6 (Zdroj: vlastní)



**Otázka č. 7: Jaký je průměrný věk aktivních účastníků?**

Otázka sedmá zjišťovala průměrný věk aktivních účastníků. Kritéria byla 10 let, 15 let a 20 a více let. U dotazovaného Sboru dobrovolných hasičů, při průměrném věku 10 let má své účastníky 7 vedoucích pracovníků, při průměrném věku 15 let mají své účastníky 4 vedoucí pracovníci a při průměrném věku 20 let a více mají své účastníky 11 vedoucích pracovníků. Což napovídá o menším zájmu dospívajících dětí o tuto organizaci, zájem narůstá až v pozdějším věku. U dotazovaného Skautu je tomu téměř naopak při průměrném věku 10 let má své účastníky 14 vedoucích pracovníků, při průměrném věku 15 let má své účastníky 6 vedoucích pracovníků a při průměrném věku 20 a více let nemá žádný vedoucí pracovník, což napovídá o velkém zájmu dospívajících dětí, ale zájem upadá v pozdějším věku, z žáků se stávají učitelé a vedoucí. U dotazovaných branných oddílů je to velice podobné jako u Skautu, při průměrném věku 10 let mají své účastníky 4 vedoucí pracovníci, při průměrném věku 15 let má své účastníky 16 vedoucích pracovníků a při průměrném věku 20 a více let nemá žádný vedoucí pracovník, viz. graf 9.

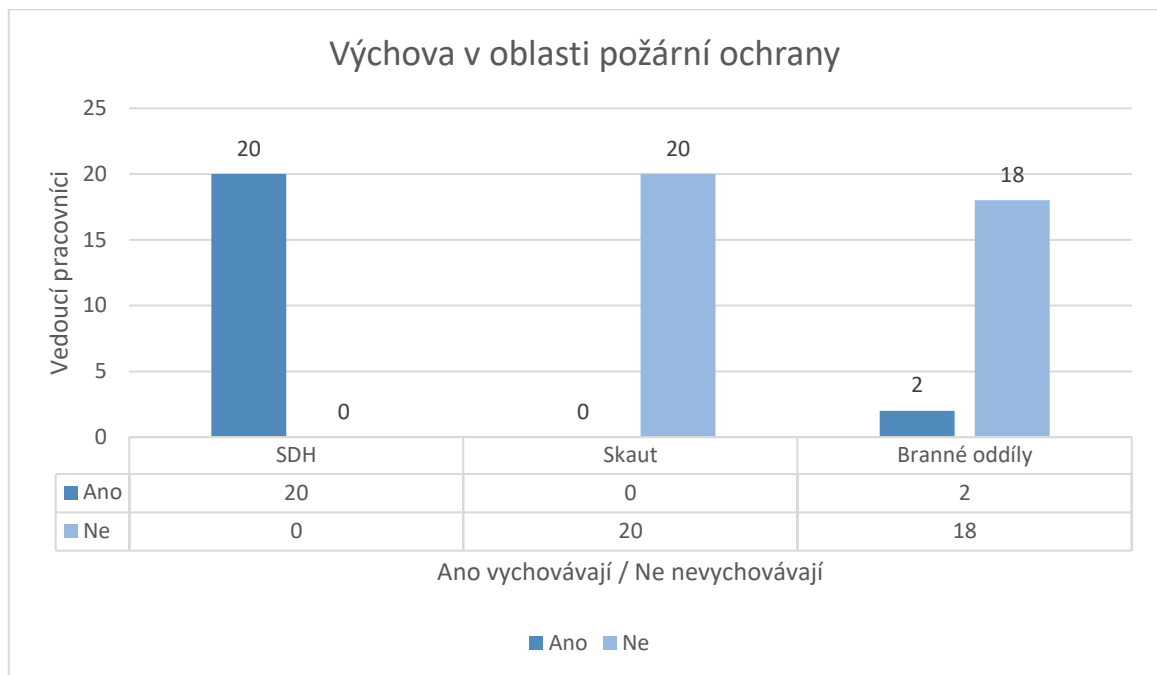


Graf 9: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 7 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 8: Zaměřuje se vaše organizace na výchovu v oblasti požární ochrany?**

Otázka osmá zjišťovala, zdali se dotazovaní vedoucí pracovníci dané organizace zaměřují na výchovu v oblasti požární ochrany. U Sboru dobrovolných hasičů je jednoznačná odpověď, 20 vedoucích pracovníků vychovává své účastníky v oblasti požární ochrany. U Skautu je opět jednoznačná odpověď, 20 vedoucích pracovníků nevychovává

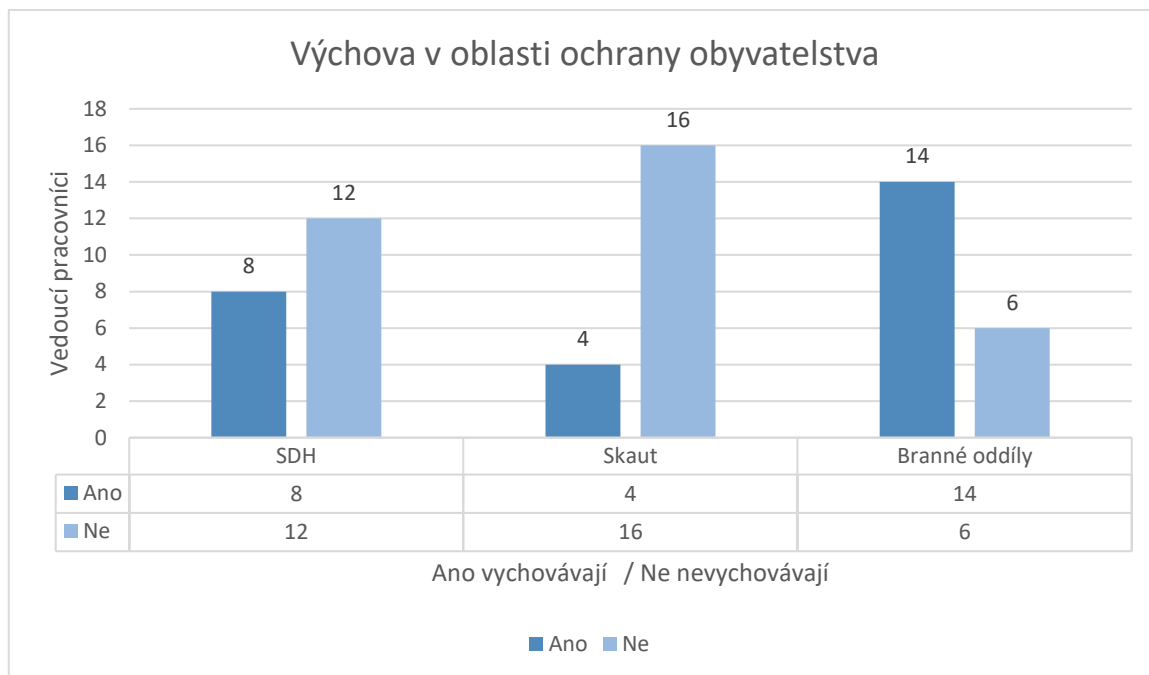
své účastníky v oblasti požární ochrany. U branných oddílů 18 vedoucích v požární ochraně své účastníky nevychovává, 2 vedoucí pracovníci ano, viz. graf 10.



Graf 10: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 8 (Zdroj: vlastní)

#### **Otázka č. 9: Zaměřuje se vaše organizace na výchovu v oblasti ochrany obyvatelstva?**

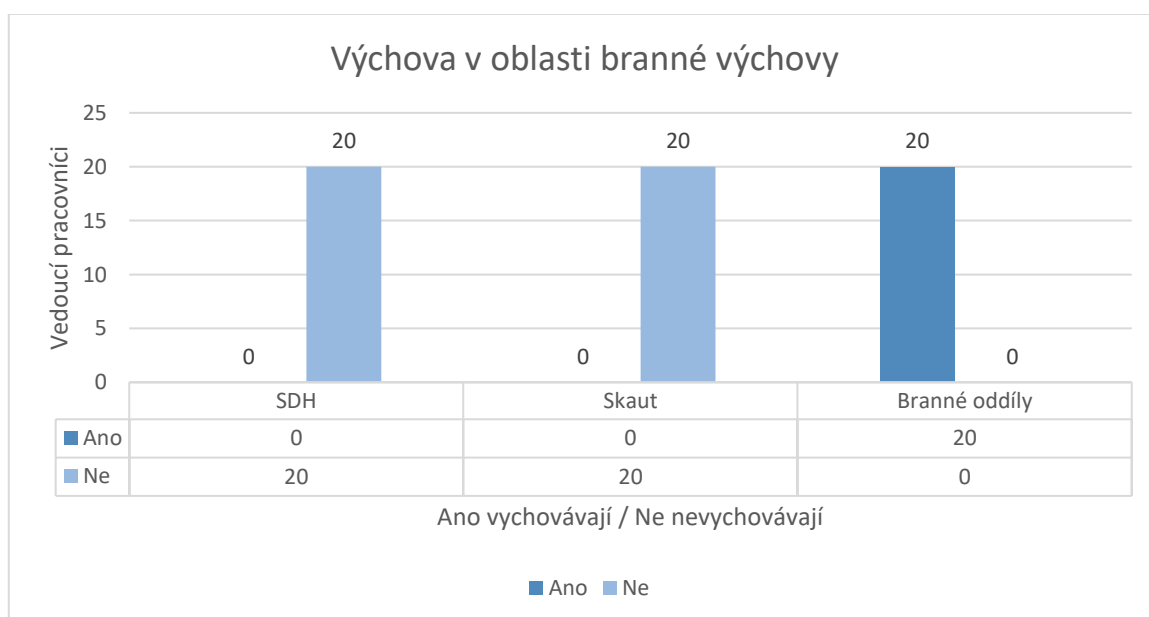
Otázka devátá zjišťovala, zdali se dotazovaní vedoucí pracovníci dané organizace zaměřují na výchovu v oblasti ochrany obyvatelstva. U Sboru dobrovolných hasičů 8 vedoucích pracovníků vychovává své účastníky v oblasti ochrany obyvatelstva, 12 vedoucích pracovníků nevychovává své účastníky v oblasti ochrany obyvatelstva. U skautu 4 vedoucí pracovníci vychovávají své účastníky v oblasti ochrany obyvatelstva, 16 vedoucích pracovníků nevychováají své účastníky v oblasti ochrany obyvatelstva. U Branných oddílů 14 vedoucích pracovníků vychovává své účastníky v oblasti ochrany obyvatelstva, 6 vedoucích pracovníků nevychováává své účastníky v oblasti ochrany obyvatelstva, viz. graf 11.



Graf 11: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 9 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 10: Zaměřuje se vaše organizace na výchovu v oblasti branné výchovy?**

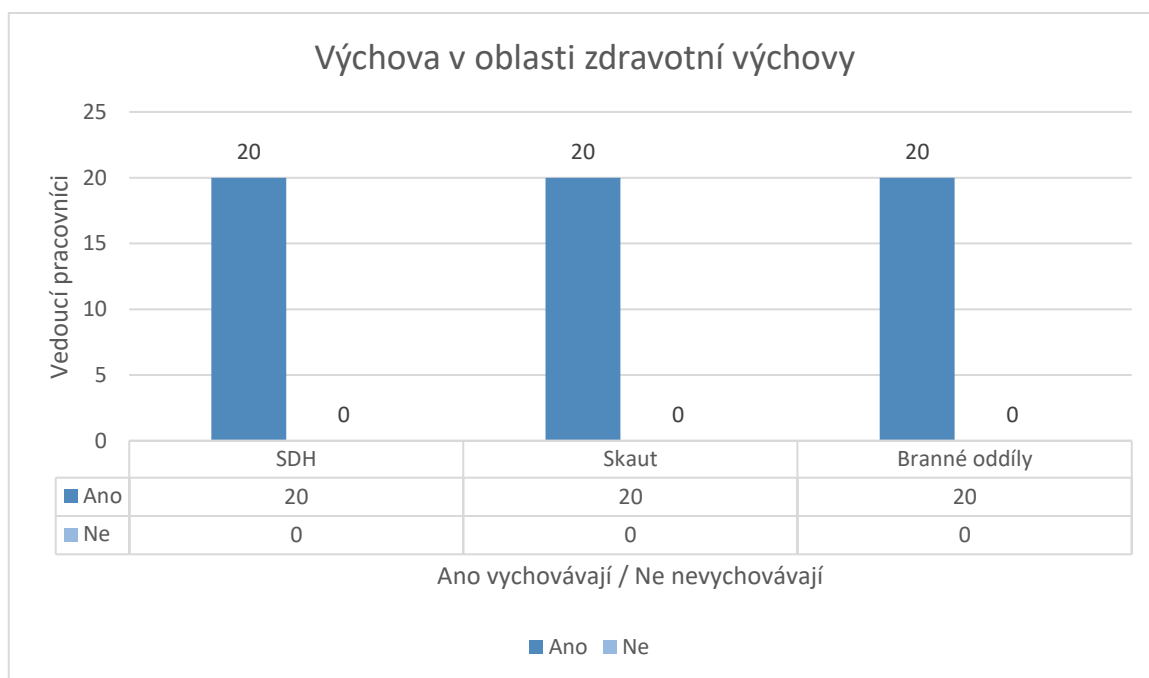
Otázka desátá zjišťovala, zdali se dotazovaní vedoucí pracovníci dané organizace zaměřují na výchovu v oblasti branné výchovy. U sboru dobrovolných hasičů je jednoznačná odpověď, žádný z vedoucích pracovníků nevychoává své účastníky v oblasti branné výchovy. U skautu je to naprosto totožné, žádný z vedoucích pracovníků nevychoává své účastníky v oblasti branné výchovy. U Branných oddílů 20 vedoucích pracovníků vychovává své účastníky v oblasti branné výchovy, viz. graf 12.



Graf 12: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 10 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 11: Zaměřuje se vaše organizace na výchovu v oblasti zdravotní výchovy?**

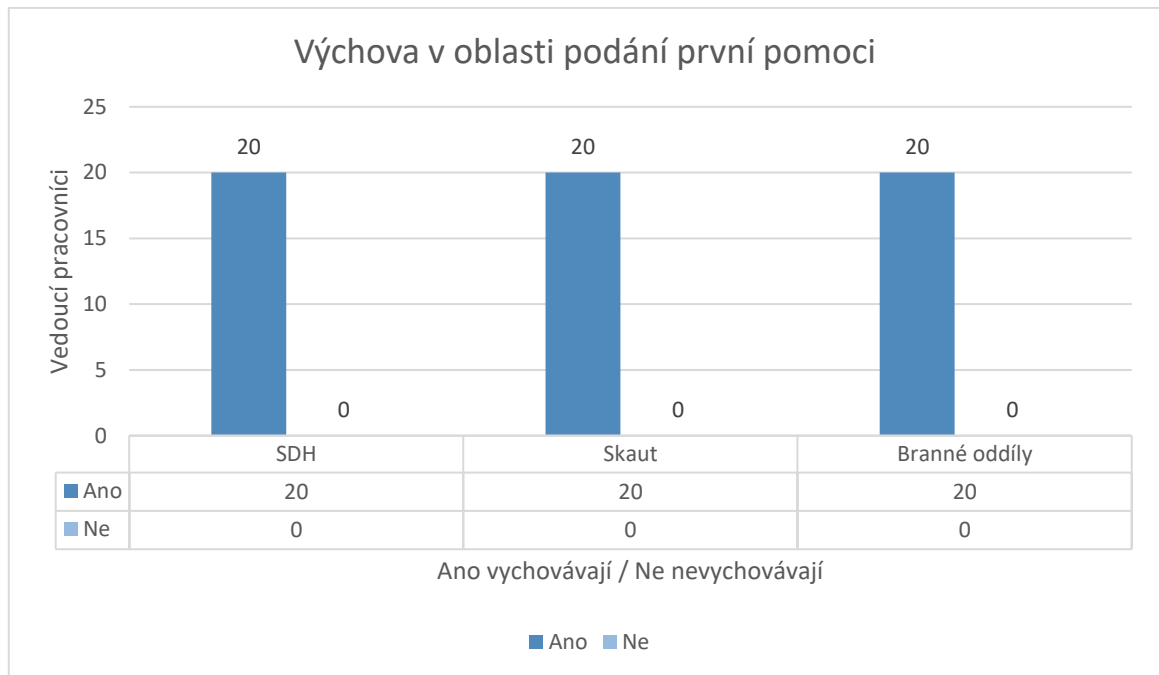
Otázka jedenáctá zjišťovala, zdali se dotazovaní vedoucí pracovníci dané organizace zaměřují na výchovu v oblasti zdravotní výchovy. Tato otázka má jednoznačný výsledek, vedoucí pracovníci všech tří organizací se soustředí na výchovu v oblasti zdravotní výchovy v plné míře, viz. graf 13.



Graf 13 : Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 11 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 12: Zaměřuje se vaše organizace na výchovu v oblasti podání první pomoci?**

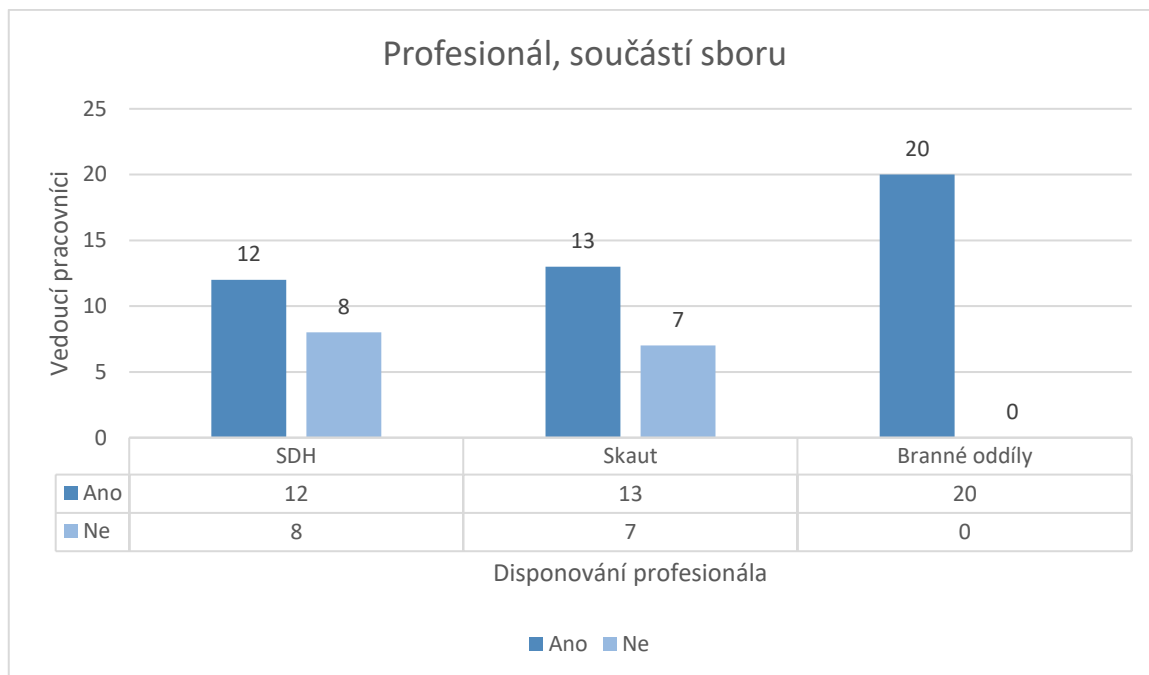
Otázka dvanáctá zjišťovala, zdali se dotazovaní vedoucí pracovníci dané organizace zaměřují na výchovu v oblasti podání první pomoci. Výsledek dvanácté otázky je totožný jako u otázky jedenácté, všichni vedoucí pracovníci se soustředí na výchovu svých účastníků v oblasti podání první pomoci, viz. graf 14.



Graf 14: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 12 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 13: Je součástí vašeho výchovného sboru odborník na jednotlivé vyučující bloky? (hasič profesionál, učitel ochrany obyvatelstva, voják z povolání, zdravotník apod.)**

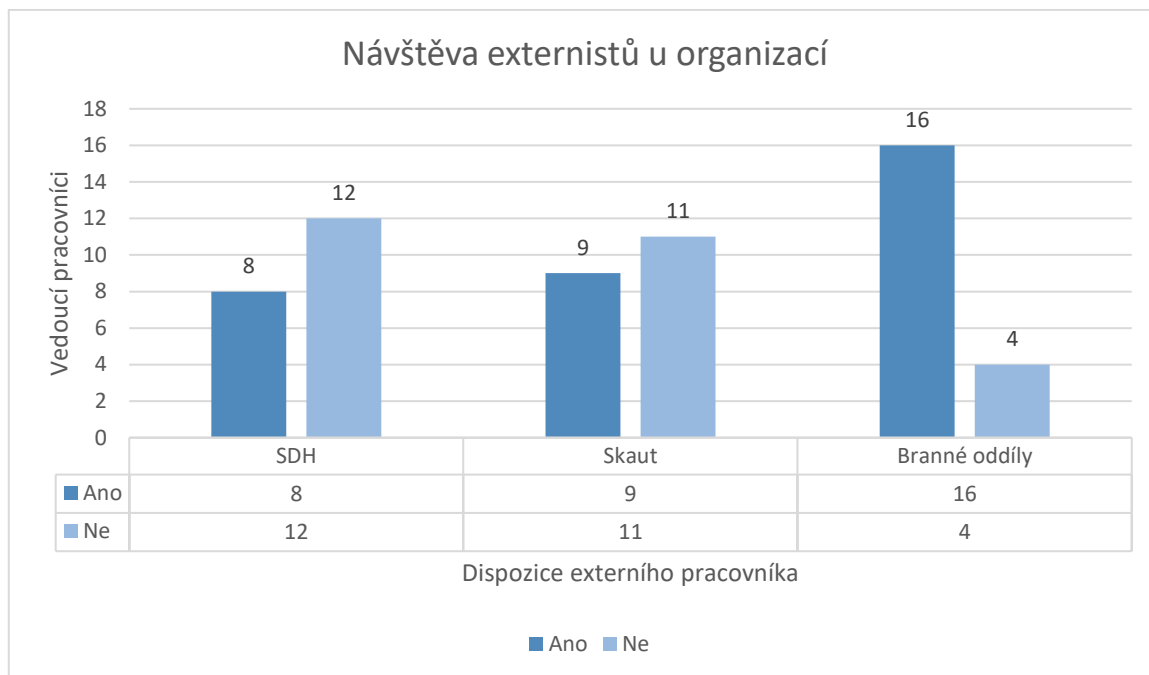
Otázka třináctá zjišťovala, zdali je součástí daného zodpovídaného výchovného sboru profesionál v určitém oboru, který je schopen určitou problematiku odvést na profesionální úrovni, na rozdíl od vedoucích pracovníků, kteří své účastníky vychovávají v celé problematice výchovy. U sboru dobrovolných hasičů, profesionál na určitou problematiku napomáhá u 12 vedoucích pracovníků, 8 vedoucích pracovníků nedisponuje žádným profesionálem. U Skautu, profesionál napomáhá u 13 vedoucích pracovníků, 7 vedoucích pracovníků nedisponuje žádným profesionálem. U Branných oddílů je jednoznačná odpověď, všech 20 dotazovaných vedoucích pracovníků disponuje profesionálem v určitém oboru. V mnoha případech se jedná o vojáka z povolání, viz. graf 15.



Graf 15: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 13 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 14: Navštěvují vaši organizaci externisté? (hasič profesionál, učitel ochrany obyvatelstva, voják z povolání, zdravotník apod.)**

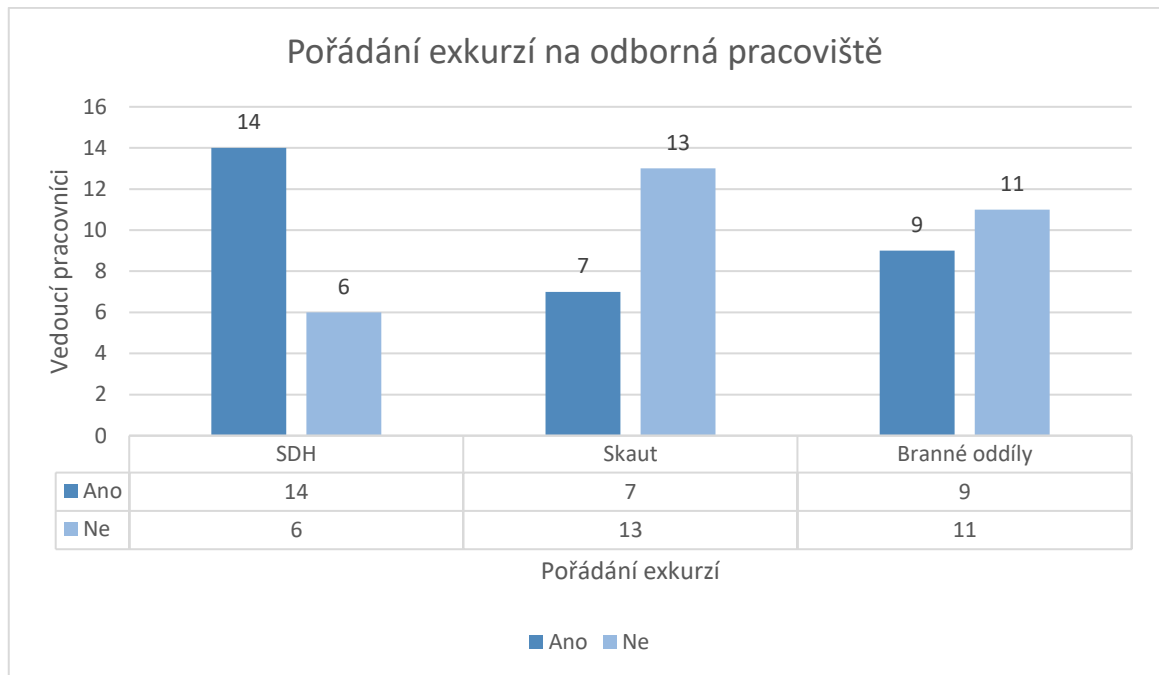
Otázka čtrnáctá zjišťovala, zdali danou zodpovídanou organizaci navštěvují externí pracovníci, kteří napomáhají s určitou problematikou vedoucím pracovníkům. U Sboru dobrovolných hasičů asistují externí pracovníci u 8 vedoucích pracovníků, 12 vedoucích pracovníků nedisponuje možností asistence od externího pracovníka. U Skatu asistují externí pracovníci u 9 vedoucích pracovníků, 11 vedoucích pracovníků nedisponuje možností asistence od externího pracovníka. U Branných oddílů asistují externí pracovníci u 16 vedoucích pracovníků, 4 vedoucí pracovníci nedisponují možností asistence od externího pracovníka, viz. graf 16.



Graf 16: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 14 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 15: Provádíte v rámci vaší organizace exkurze na odborná pracoviště? (požární stanice, zdravotní centra, nemocnice, hasičské zbrojnice apod.)**

Otázka patnáctá zjišťovala, zdali vedoucí pracovníci dané dotazované organizace provádí se svými účastníky exkurze na odborná pracoviště. U sboru dobrovolných hasičů 14 vedoucích pracovníků bere své účastníky na exkurze na odborná pracoviště, 6 vedoucích pracovníků své účastníky nebere na exkurze na odborná pracoviště. U Skautu, 7 vedoucích pracovníků bere své účastníky na exkurze na odborná pracoviště, 13 vedoucích pracovníků nebere své účastníky na exkurze na odborná pracoviště. U Branných oddílů, 9 vedoucích pracovníků bere své účastníky na exkurze na odborná pracoviště, 11 vedoucích pracovníků nebere své účastníky na odborná pracoviště, viz. graf 17.

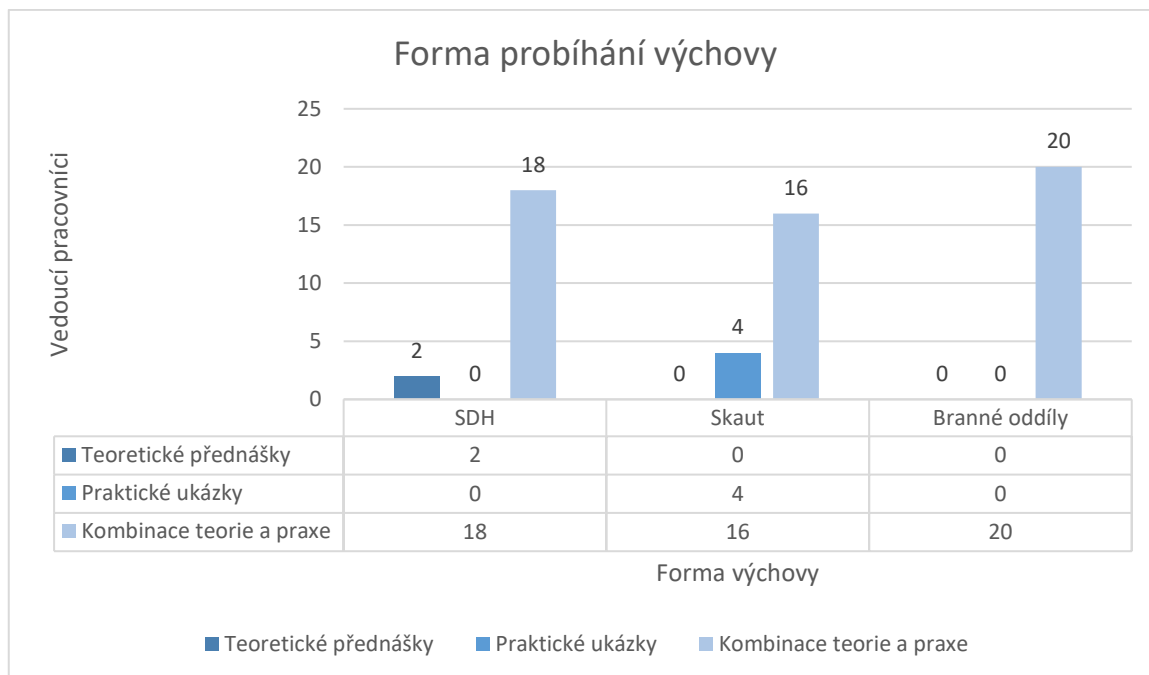


Graf 17: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 15 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 16: Provádíte ve vaší organizaci praktické ukázky nebo probíhá pouze výuka teorie?**

Šestnáctá otázka zjišťovala, jakým způsobem dotazovaní vedoucí pracovníci vychovávají své účastníky, zdali pouze formou teoretických přednášek, či formou praktických ukázek anebo formou kombinace teorie s praxí. U sboru dobrovolných hasičů, 18 vedoucích pracovníků vychovává své účastníky formou kombinovanou, pouze 2 vedoucí pracovníci vedou výchovu formou teorie. U skautu, 16 vedoucích pracovníků vychovává své účastníky formou kombinovanou, 4 vedoucí pracovníci vedou výchovu pouze praktickými ukázkami. U Branných oddílů, všichni vedoucí pracovníci vedou výchovu formou kombinovanou, viz. graf 18.





Graf 18: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 16 (Zdroj: vlastní)

#### Otázka č. 17: Popřípadě jaké praktické ukázky?

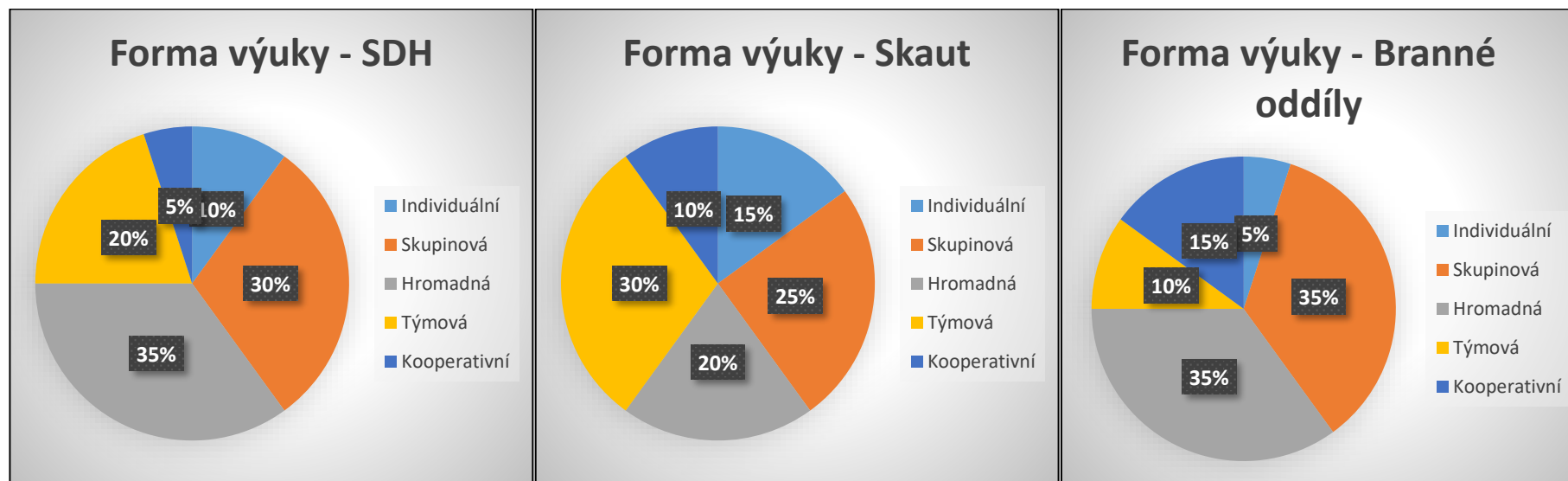
Sedmnáctá otázka je doplňkovou otázkou k otázce šestnácté, tato otázka zjišťovala, jaké praktické ukázky pořádají dotazovaní vedoucí pracovníci daných organizací pro své účastníky. U sboru dobrovolných hasičů, vedoucí pracovníci pořádají praktickou část výchovy ve formě modelových situací zranění, dynamických ukázek, simulace vyprošťování osob z automobilů, simulace autonehody, simulace hašení požárů a ukázky hasičského sportu. U Skautu, vedoucí pracovníci pořádají praktickou část výchovy ve formě modelových situací zranění a první pomoci za pomoci resuscitačního trenažéru (figura), simulace krizových situací, přežití v přírodě a orientace v terénu za pomoci mapy a busoly. U Branných oddílů, vedoucí pracovníci pořádají praktickou část výchovy ve formě modelových situací zranění, simulace první pomoci, bojové a taktické situace, spojovací příprava s radiostanicí, ukázky technik přežití, střelby na střelnici a orientace a pohyb v terénu za pomoci mapy a busoly, viz tabulka 3.

Tabulka 3: Otázka 17 jaké praktické ukázky probíhají v rámci organizace. (Zdroj: vlastní)

Organizace	Praktické ukázky
<b>Sbor dobrovolných hasičů</b>	Modelové situace zranění a první pomoci, dynamické ukázky, simulace vyprošťování osob, simulace autonehod, simulace hašení požáru a hasičský sport.
<b>Skaut</b>	Modelové situace zranění a první pomoci, využívání resuscitačního trenážeru (figura), simulace krizových situací, přežití v přírodě, orientace v terénu za pomoci mapy a busoly
<b>Branné oddíly</b>	Modelové situace zranění a první pomoci, bojové a taktické situace, spojovací příprava s radiostanicí, ukázky technik přežití, střelby na střelnici (střelecká příprava) a orientace v terénu za pomoci mapy a busoly.

**Otázka č. 18: Jakou formou probíhá vaše výuka?**

Otázka osmnáctá zjišťovala, jakou formou dotazovaní vedoucí pracovníci vychovávají své účastníky (formou: Individuální, skupinová, hromadná, týmová, kooperativní). U sboru dobrovolných hasičů, vedoucí pracovníci preferují individuální (10 %), skupinovou (30 %), hromadnou (35 %), týmovou (20 %) a kooperativní (5 %) formu výuky. U Skautu, vedoucí pracovníci preferují individuální (15 %), skupinovou (25 %), hromadnou (20 %), týmovou (30 %) a kooperativní (10 %) formu výuky. U Branných oddílů, vedoucí pracovníci preferují individuální (5 %), skupinovou (35 %), hromadnou (35 %), týmovou (10 %) a kooperativní (15 %) formu výuky, viz. grafy 19 až 20.



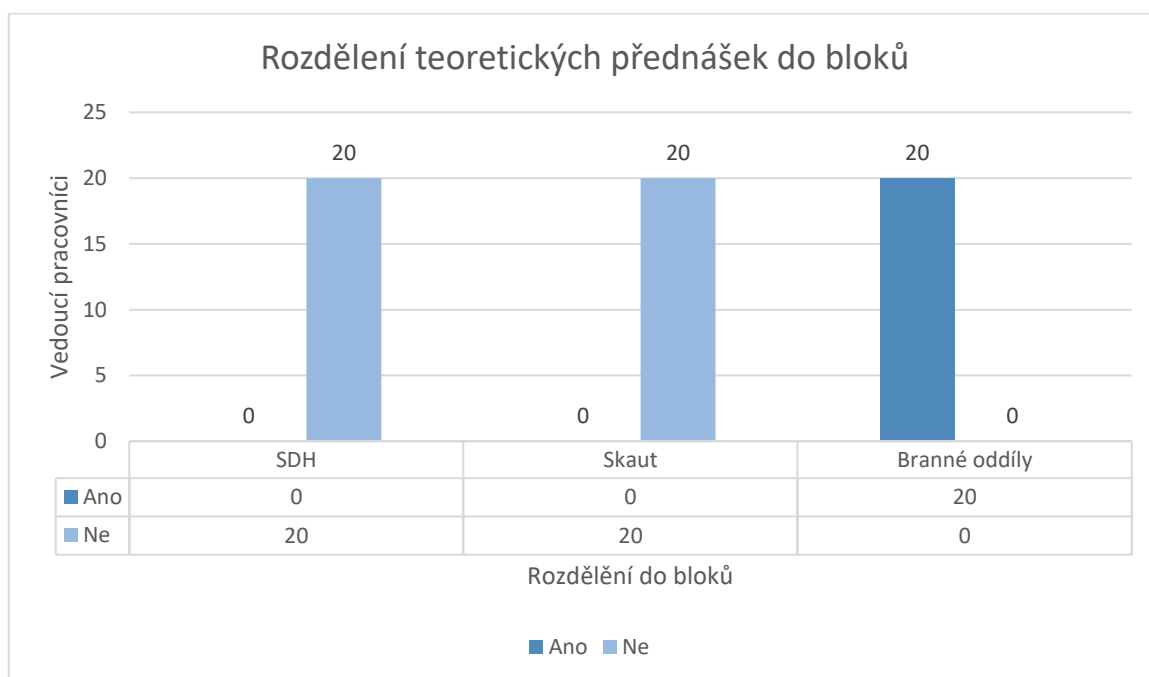
Graf 19: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 18 (Zdroj: vlastní)

Graf 20: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 18 (Zdroj: vlastní)

Graf 21: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 18 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 19: Máte teoretické přednášky rozdělené do jednotlivých bloků?**

Otázka devatenáctá zjišťovala, zdali dotazovaní vedoucí pracovníci mají své teoretické přednášky rozděleny do jednotlivých bloků. U Sboru dobrovolných hasičů byly odpovědi jednohlasné, přednášky vedoucí pracovníci nemají rozdělené do jednotlivých bloků, obdobně je tomu i u vedoucích pracovníků Skautu, taktéž nemají rozdělené přednášky do jednotlivých bloků. U branných oddílů, vedoucí pracovníci mají teoretické přednášky rozdělené do jednotlivých bloků, viz. graf 22.



Graf 22: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 19 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 20: Popřípadě jakých?**

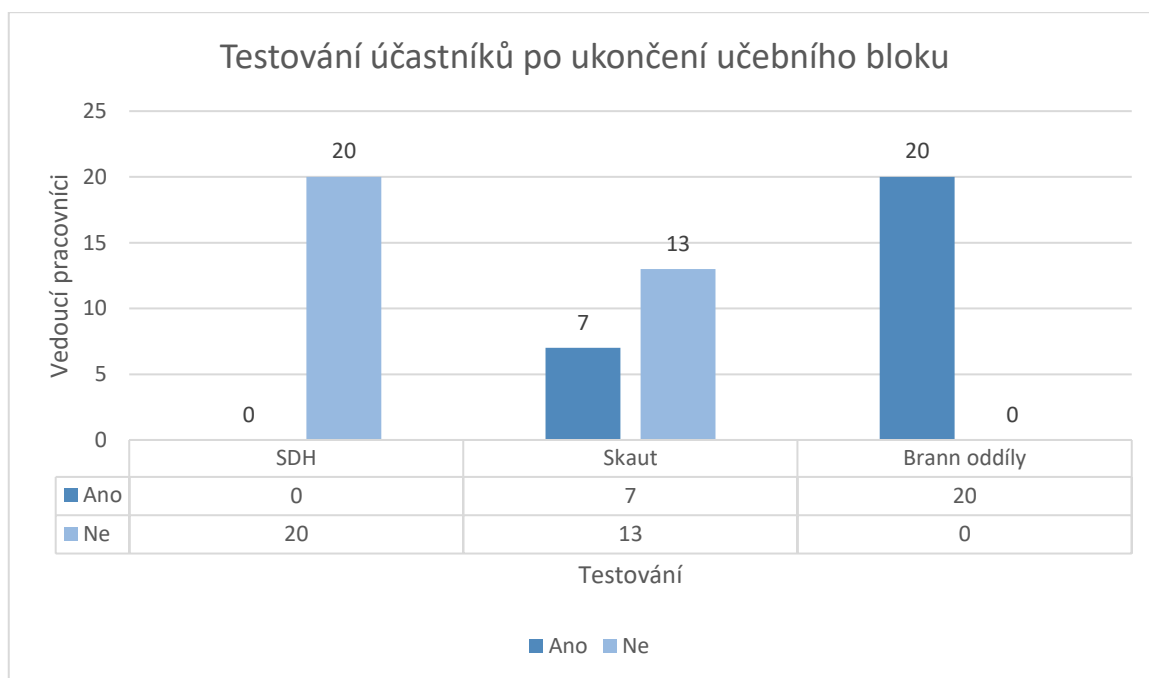
Otázka dvacátá je doplňující otázkou, otázky devatenácté, tato otázka zjišťovala, do jakých bloků mají dotazovaní vedoucí organizací rozdělené své teoretické přednášky. Pouze vedoucí pracovníci branných oddílů mají své teoretické přednášky rozděleny do jednotlivých bloků, viz tabulka 4.

Tabulka 4: Otázka 20 rozdělení přednášek do jednotlivých bloků (Zdroj: vlastní)

Organizace	Teoretické okruhy
Branné oddíly	Historie, zdravotní, topografická, spojovací, střelecká, taktika, přepady a léčky, průzkumná činnost a sebeobrana.

**Otázka č. 21: Testujete po ukončení učebního bloku své účastníky?**

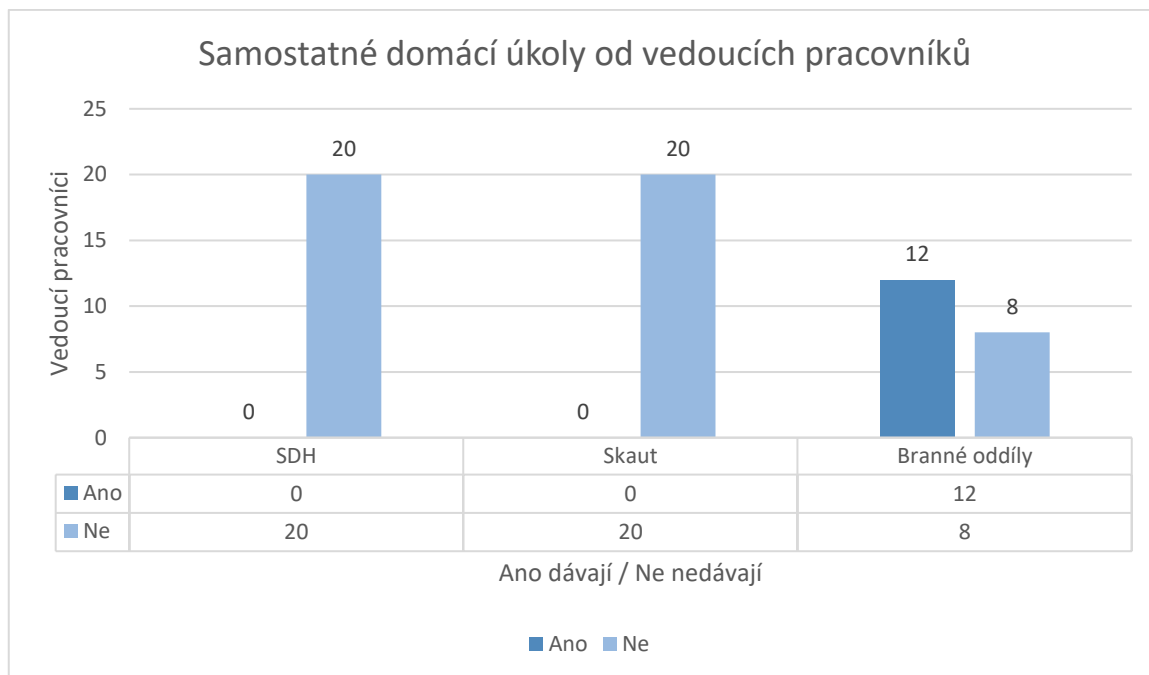
Otázka dvacátá první zjišťovala, zdali dotazovaní vedoucí pracovníci testují své účastníky po ukončení učebního bloku. U Sboru dobrovolných hasičů, vedoucí pracovníci netestují své účastníky. U Skautu, 7 vedoucích pracovníků testuje své účastníky a 13 vedoucích pracovníků netestuje své účastníky. U Branných oddílů, všech 20 vedoucích pracovníků testuje své účastníky, viz. graf 23.



Graf 23: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 21 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 22: Dáváte svým účastníkům samostatné domácí úkoly?**

Otázka dvacátá druhá zjišťovala, zdali dotazovaní vedoucí pracovníci dané organizace dávají svým účastníkům samostatné domácí úkoly. Vedoucí pracovníci sboru dobrovolných hasičů nedávají svým účastníkům samostatné domácí úkoly. Stejně je to u vedoucích pracovníků Skautu, taktéž účastníci nedostávají samostatné domácí úkoly. U Branných oddílů, 12 vedoucích pracovníků dává svým účastníkům samostatné domácí úkoly, 8 vedoucích pracovníků svým účastníkům nedává samostatné domácí úkoly, viz. graf 24.



Graf 24: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 22 (Zdroj: vlastní)

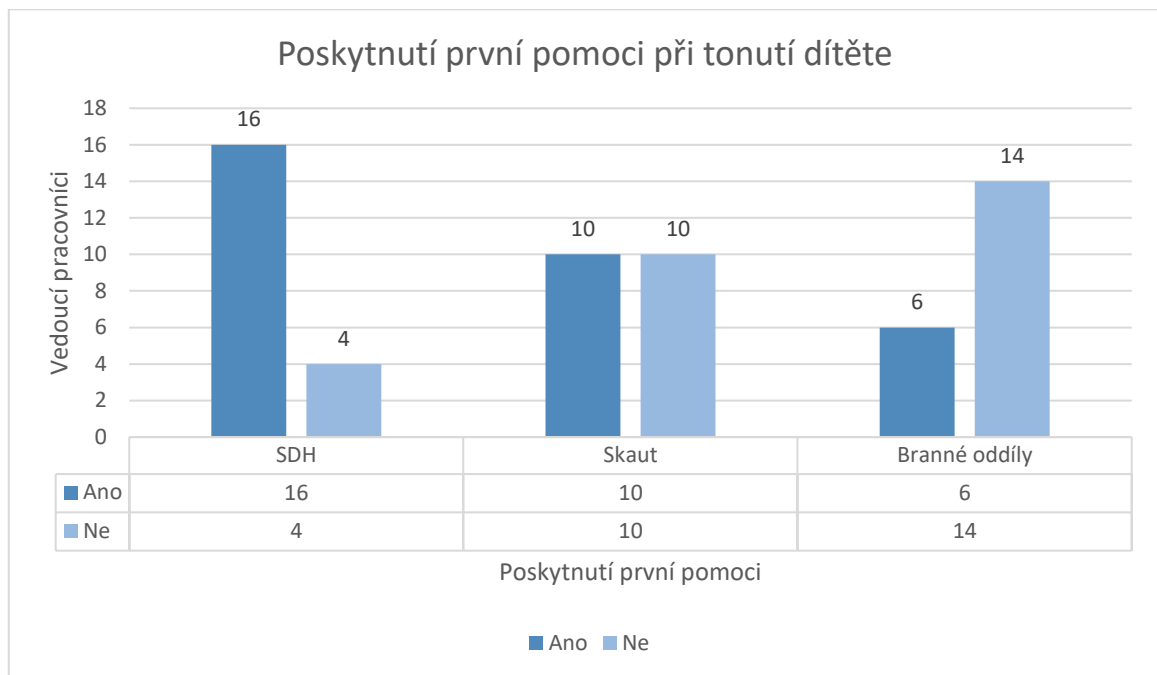
#### **Fiktivní situace:**

Otázky 23–28 jsou fiktivně vytvořené situace, jejich účelem je zjistit, jak jsou vedoucí pracovníci schopni připravit své účastníky k reakci při reálném zásahu při mimořádné události, které mohou nastat v každodenním fungování každého z nás. Výchovné organizace a jejich vedoucí pracovníci by měli brát modelové situace a její přípravu na ně v potaz. Nejedná se pouze o samostatný proces podání první pomoci osobě, ale od začátku procesu, přivolání zdravotní záchranné služby až do jejího příjezdu, kdy si pacienta převezmou. Jelikož ne na darmo říká těžko na cvičišti, lehký na bojišti.

**Otázka č. 23: Při záplavách došlo k tonutí tříletého dítěte, vědí vaši účastníci, jak se zachovat k této okolnosti, tak aby došlo k maximalizaci úspěšnosti záchrany tonoucího?**

Otázka dvacátá třetí je první otázkou z fiktivních situací, zjišťovala, jestli dotazovaní vedoucí pracovníci dané organizace připravují své účastníky k podání první pomoci při tonutí osoby, pro konkretizaci byla otázka obohacena o tonutí dítěte, jelikož první pomoc v této situaci je složitější tak jako všeobecná první pomoc u dětí. U Sboru dobrovolných hasičů, 16 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na tuto konkrétní situaci, 4 vedoucí pracovníci nepřipravují své účastníky na tuto konkrétní situaci. U Skautu, 10 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na tuto konkrétní situaci, 10 vedoucích pracovníků nepřipravuje své účastníky na tuto konkrétní situaci. U branných oddílů

6 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na tuto konkrétní situaci, 14 vedoucích pracovníků nepřipravuje své účastníky na tuto konkrétní situaci, viz. graf 25.

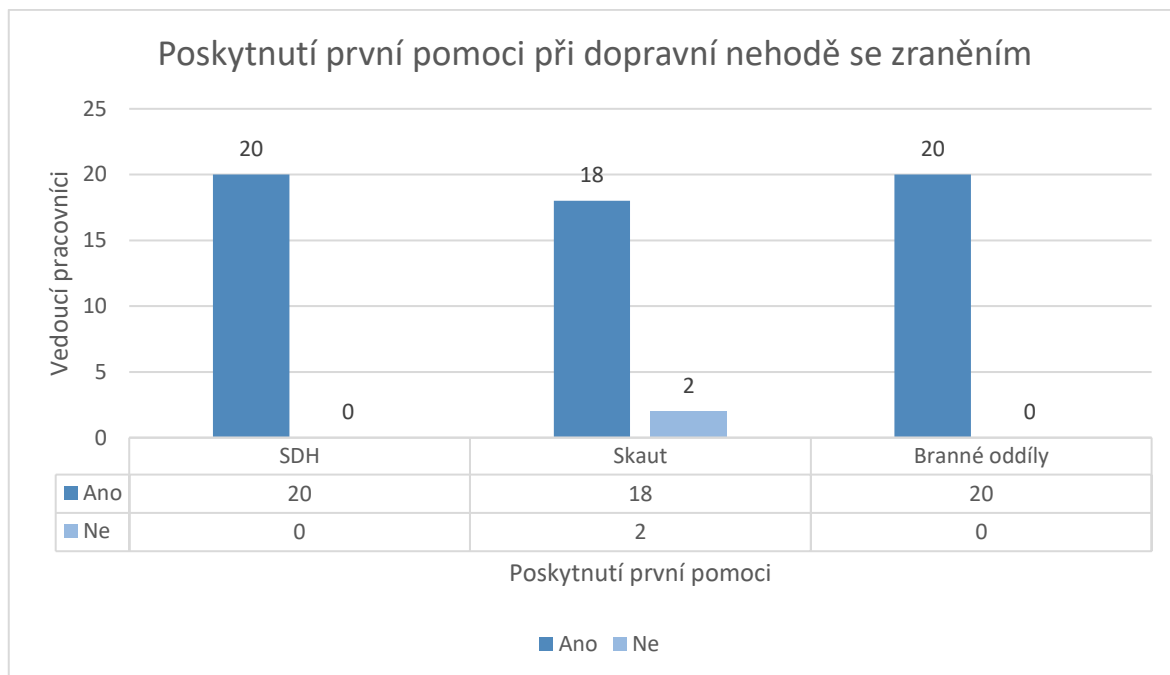


Graf 25: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 23 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 24: Došlo k dopravní nehodě se zraněním, jsou vaši účastníci schopni poskytnout první pomoc?**

Otázka dvacátá čtvrtá je druhou otázkou z fiktivních situací, zjišťovala, jestli dotazovaní vedoucí pracovníci dané organizace připravují své účastníky k poskytnutí první pomoci při dopravní nehodě se zraněním. Tato modelová situace je jedna z nejpodstatnějších, jelikož počet denních dopravních nehod je nespočet.<sup>18</sup> Odpovědi respondentů na tuto modelovou situaci jsou více než uspokojivé. U Sboru dobrovolných hasičů, všech 20 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na tuto konkrétní situaci. U Skautu 18 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na tuto konkrétní situaci, 2 vedoucí pracovníci nepřipravují své účastníky na tuto konkrétní situaci, z důvodu nízkého věku účastníků. U Branných oddílů, všech 20 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na tuto konkrétní situaci, viz. graf 26.

<sup>18</sup> Za první dva měsíce roku 2023 Policie České republiky šetřila 13 215 dopravních nehod. Při těchto nehodách bylo 68 osob usmrceno, 168 osob zraněno těžce a 2 628 osob zraněno lehce. Celková hmotná škoda odhadnutá policisty na místě dopravní nehody dosáhla 1 117,3 milionů Kč. <https://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx>

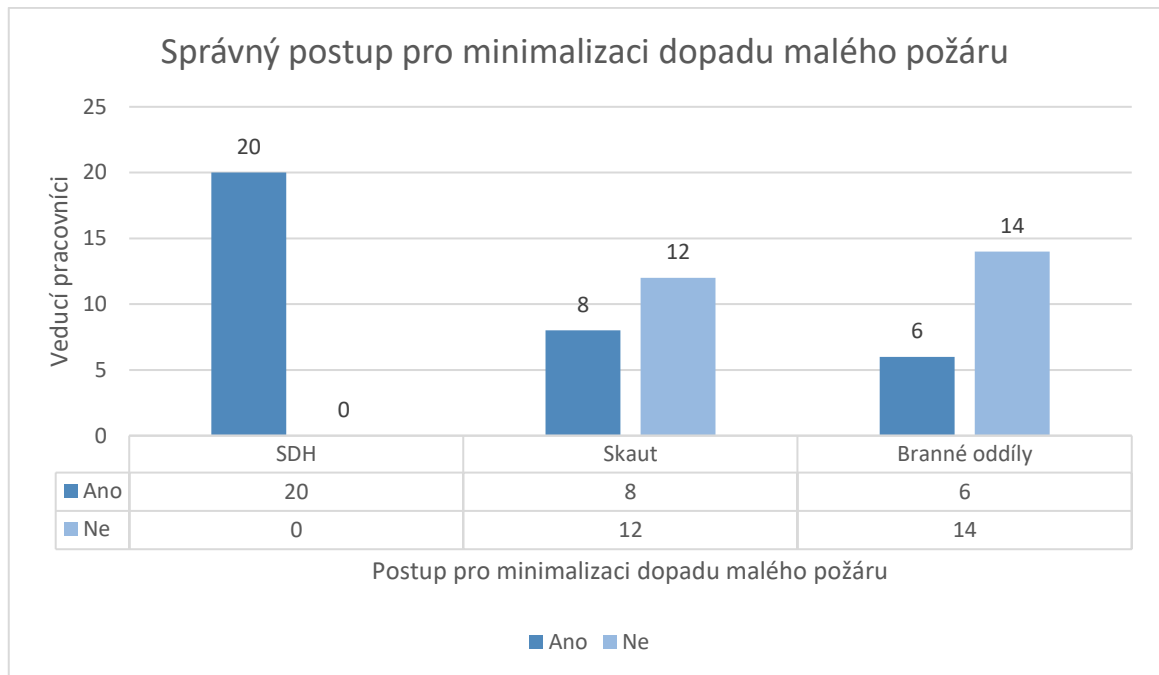


Graf 26: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 24 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 25: Došlo k malému požáru, znají vaši účastníci správný postup pro minimalizaci poškození životního prostředí, ztrátě na majetku či zranění osob?**

Otázka dvacátá pátá je třetí otázkou z fiktivních situací, zjišťovala, jestli dotazovaní vedoucí pracovníci dané organizace připravují své účastníky k minimalizaci škod malého požáru tak aby došlo k co nejmenšímu poškození životního prostředí, ztrátě na majetku či zranění osob. U Sboru dobrovolných hasičů, všech 20 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na správný postup při řešení této fiktivní situace. U Skautu, 8 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na správný postup při řešení této fiktivní situace, 12 vedoucích pracovníků nepřipravuje své účastníky na správný postup řešení této fiktivní situace. U Branných oddílů, 6 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na správný postup při řešení této fiktivní situace, 14 vedoucích pracovníků nepřipravuje své účastníky na správný postup této fiktivní situaci, viz. graf 27.

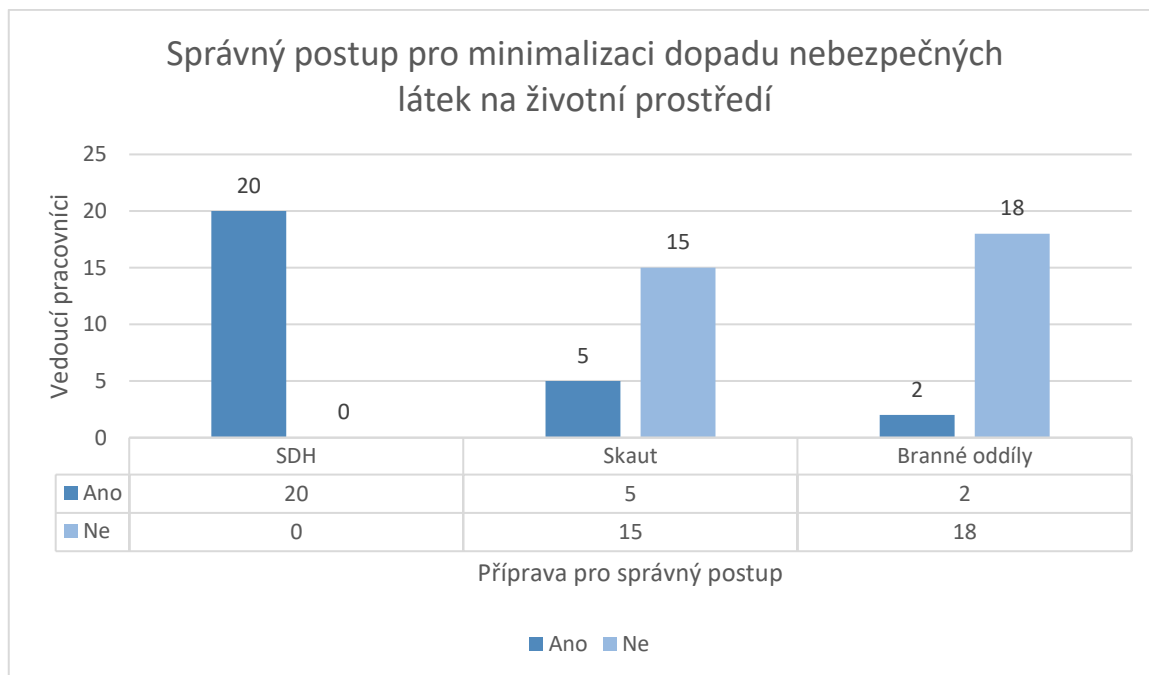




Graf 27: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 25 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 26: Při autonehodě došlo k úniku nebezpečných látek na vozovku, vědí vaši účastníci, jak postupovat, aby došlo k co nejmenší újmě na životním prostředí?**

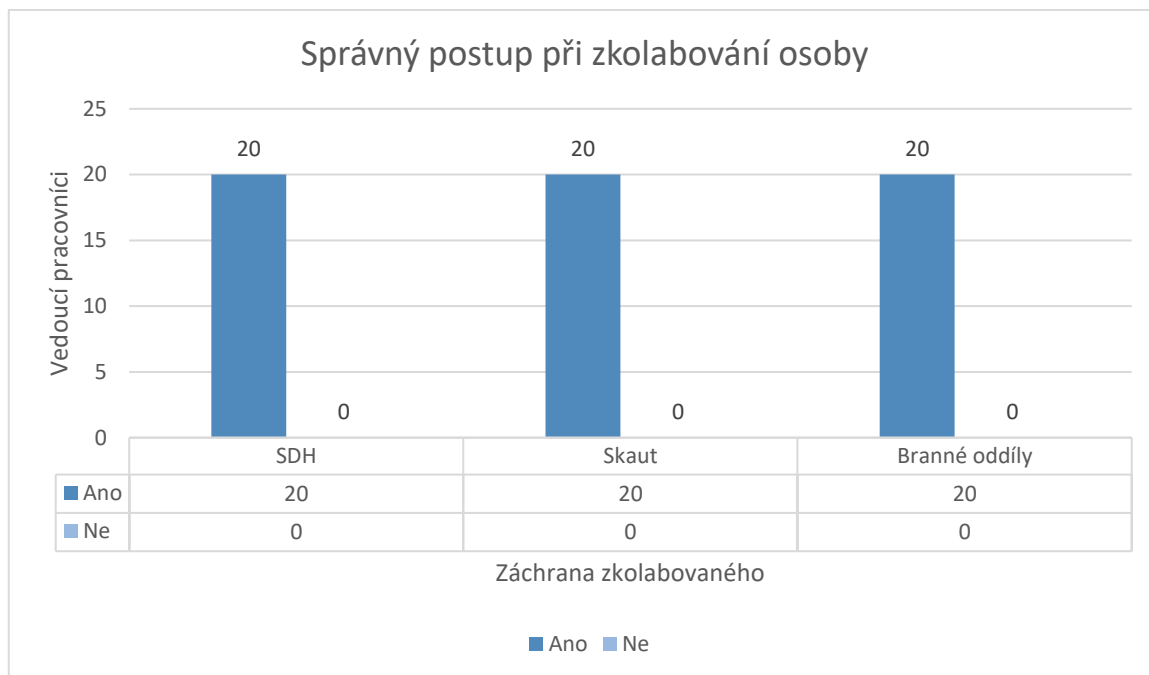
Otázka dvacátá šestá je čtvrtou otázkou z fiktivních situací, zjišťovala, jestli dotazovaní vedoucí pracovníci dané organizace připravují své účastníky ke správnému postupu minimalizace poškození životního prostředí při úniku nebezpečných látek na vozovku po dopravní nehodě. U Sboru dobrovolných hasičů, 20 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na tuto fiktivní situaci. U Skautu 5 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na tuto fiktivní situaci, 15 vedoucích pracovníků nepřipravuje své účastníky na tuto fiktivní situaci. U Branných oddílů, 2 vedoucí pracovníci připravují své účastníky na tuto fiktivní situaci, 18 vedoucích pracovníků nepřipravuje své účastníky na tuto fiktivní situaci, viz. graf 28.



Graf 28: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 26 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 27: Při fotbalovém utkání zkolaboval jeden z diváků, vědí vaši účastníci správný postup pro jeho záchranu?**

Otázka dvacátá sedmá je pátou otázkou z fiktivních situací, zjišťovala, jestli dotazovaní vedoucí pracovníci dané organizace připravují své účastníky na podání první pomoci při spatření zkolabované či kolabující osoby, v této konkrétní situaci byla vybrána situace, při níž je na jednom místě shromážděno více osob, konkrétně fotbalové utkání, kdy podání první pomoci znepříjemňuje, jak už bylo řečeno velké množství osob, předpokládaný chaos a hluk. Všichni vedoucí pracovníci ze všech daných organizací připravují své účastníky na tuto fiktivní situaci což je více než přívětivé oproti otázce 24 kdy u dopravní nehody 2 vedoucí pracovníci Skautu nepřipravují své účastníky na danou fiktivní situaci, viz. graf 29.

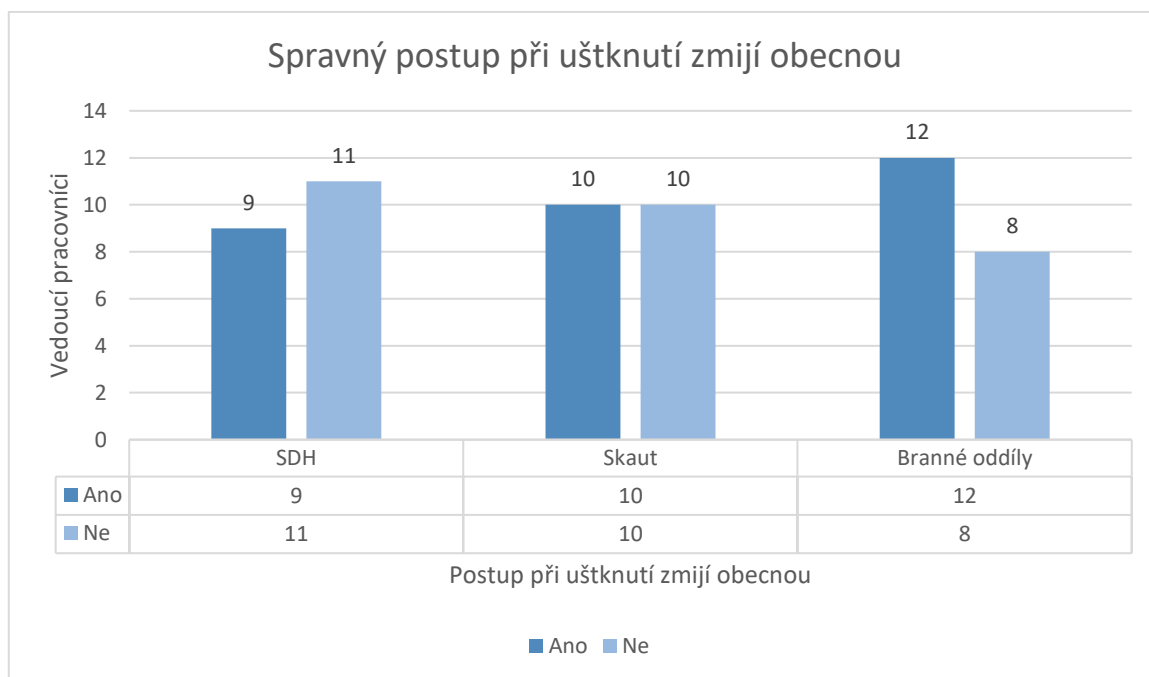


Graf 29: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 27 (Zdroj: vlastní)

**Otázka č. 28: Při houbaření došlo k uštknutí zmijí obecnou, znají vaši účastníci postup při této raritní události?**

Otázka dvacátá osmá je šestou a finální otázkou z fiktivních situací, zjišťovala, jestli dotazovaní vedoucí pracovníci dané organizace připravují své účastníky na neobvyklou fiktivní situaci, a to je uštknutí zmijí obecnou.<sup>19</sup> U Sboru dobrovolných hasičů, 9 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na tuto fiktivní situaci, 11 vedoucích pracovníků nepřipravuje své účastníky na tuto fiktivní situaci. U Skautu, 10 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na tuto fiktivní situaci, 10 vedoucích pracovníků nepřipravuje svoje účastníky na tuto fiktivní situaci. U Branných oddílů, 12 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na tuto fiktivní situaci, 8 vedoucích pracovníků nepřipravuje své účastníky na tuto fiktivní situaci, viz. graf 30.

<sup>19</sup> Za rok 2022 bylo v Česku 27 případů zmijích uštknutí. Počty uštknutí jediným českým jedovatým hadem vykazují v posledních letech vzrůstající trend. <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3022457-zmije-v-cesku-loni-ustkly-rekordni-pocet-lidi-serum-je-jen-v-praze-a-olomouci>



Graf 30: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 28 (Zdroj: vlastní)

### Vyhodnocení hypotéz

**Hypotéza 1:** *V rámci organizace sboru dobrovolných hasičů, vedoucí pracovníci působí pouze v místě sídla organizace.*

Tato hypotéza byla potvrzena. 80 % procent vedoucích pracovníků ze Sboru dobrovolných hasičů uvedlo, že působí pouze v místě sídla organizace.

**Hypotéza 2:** *Branné oddíly mají účastníky nižšího věku nežli účastníci Sboru dobrovolných hasičů.*

Tato hypotéza byla potvrzena, převážná většina účastníků Branných oddílů není starší 20 let, na rozdíl od účastníků Sboru dobrovolných hasičů, kde je polovina starší 20 let.

**Hypotéza 3:** *Vedoucí pracovníci Skautu vychovávají své účastníky v požární ochraně.*

Tato hypotéza je vyvrácena, žádný z vedoucích pracovníků nevychovává své účastníky v požární ochraně.

**Hypotéza 4:** *Branné oddíly disponují mnoha externích pracovníků, díky široké škále odborných oblastí výuky.*

Tato hypotéza byla potvrzena, vedoucí pracovníci Branných oddílů disponují externími pracovníky.

**Hypotéza 5:** *Vedoucí pracovníci Branných oddílů vychovávají své účastníky k podání první pomoci při tonutí osob.*

Tato hypotéza je vyvrácena, pouze 6 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky k podání první pomoci při tonutí.

**Hypotéza 6:** *Žádný z vedoucích pracovníků nepřipravuje své účastníky proti boji s malými požáry.*

Tato hypotéza byla vyvrácena, jelikož 6 vedoucích pracovníků připravuje své účastníky na fiktivní situaci vzniku malého požáru.

Předmětné dotazníkové šetření poskytlo cenné informace, které byly následně vyhodnoceny a zaneseny do textu v rámci předmětné kapitoly. Další závěry byly užity v následující kapitole.

## 6.1 Dílčí závěr dotazníkového šetření

Jak již bylo zmíněno, v rámci dotazníkového šetření bylo prostřednictvím 28 dotazů osloveno 60 vedoucích pracovníků, kdy daný počet byl vyhodnocen jako nejnižší dostačující pro relevantní a ucelený závěr pro vyhodnocení oblasti vybraných organizací působících na poli ochrany obyvatelstva. Z jednotlivých otázek byly vyvozeny následující závěry.

U Sboru dobrovolných hasičů je většina zodpovědaných vedoucích pracovníků z vesnice, v případě skautu či branných oddílů jsou zodpovídající vedoucí pracovníci zejména z měst. Zde je nutné poznamenat doporučení pro dotazované vedoucí pracovníky Sboru dobrovolných hasičů, které by měly rozšířit své pole působnosti zejména ve městech a pro Branné oddíly a Skauty, které by naopak měly oslovit i členskou základnu z menších obcí. Dále bylo zjištěno, že Sbor dobrovolných hasičů pěstuje svoji činnost zejména na vesnici, zatímco Skaut je v poměru 2:1 rozšířenější ve městech, v případě branných oddílů je to polovina. Dále je patrné, že zodpovídání vedoucí pracovníci Branných oddílů a Skautů působí se svojí činností i mimo místo působení organizace, dotazovaní vedoucí pracovníci Sboru dobrovolných hasičů naopak v drtivé míře působí v místě svého působení. Doporučením pro dotazované Sborny dobrovolných hasičů by měla být rozšíření o působení mimo svoji domovskou oblast, tedy zatraktivnit svoji činnost například nejrůznějšími exkurzemi či volnočasovými aktivitami mimo obec svého působení. Překvapivým zjištěním je nejvyšší aktivní pravidelná účast u Branných oddílů, Skautu a až následně u Sborů dobrovolných hasičů. Nejpočetnější členskou základnu má dotazovaný Skaut, naopak nejstarší členskou základnu mají dotazovaní Sborny dobrovolných hasičů, dotazované Branné oddíly mají nejpočetnější členskou základnu okolo 15 roku věku. Další z otázek se zabírala výchovou v oblasti požární ochrany, kdy jednoznačně ve 100 % bylo kladně odsouhlaseno, že dotazovaní vedoucí pracovníci ze Sboru dobrovolných hasičů apelují na výchovu v oblasti požární ochrany, naopak Skautu nikoliv, dotazovaní vedoucí pracovníci Branných oddílů ve dvou případech, z dvaceti možných, sdělili, že se zaměřují i na výchovu v oblasti požární ochrany. Doporučením pro dotazované Branné oddíly a Skaut je zvýšení erudice v oblasti výchovy týkající se požární ochrany, jelikož na základě údajů ze šetření vyplývajících je zvýšení povědomí o daném nutné. Na otázku, zda se vybrané organizace zaměřují na výchovu v oblasti ochrany obyvatelstva byla nejčastější kladné odpověď v případě Branných oddílů, naopak dotazovaní ze Sboru dobrovolných hasičů a Skatu jsou v oblasti výchovy ochrany obyvatelstva v daném hůře. Doporučuji na základě zjištěných údajů zvýšit a zkvalitnit výchovu v oblasti ochrany obyvatelstva pro dotazované Sborny dobrovolných

hasičů a Skautu, v případě dotazovaných branných oddílů je dané povědomí výborné. Na oblast branné výchovy se zaměřují pouze dotazované Branné oddíly, naopak vůbec tuto problematiku neřeší dotazovaní u Skautu a Sboru dobrovolných hasičů. Doporučuji zásadním způsobem zvýšit erudici dotazovaných Sborů dobrovolných hasičů a Skautu všech svých členů v oblasti branné výchovy. Naopak na otázku vzdělávání výchovy zaměřující se na oblast zdravotní výchovy kladně odpověděly všechny tři vybrané dotazované organizace, stejně jako se všechny tři zmíněné organizace plně věnují výchově v poskytování první pomoci. Obecně lze říci, že všechny tři šetřené organizace působící na poli ochrany obyvatelstva využívají ke své činnosti externistů, největší jejich procento je ale v případě dotazovaných vedoucích pracovníků Branných oddílů. Exkurze na odborná pracoviště realizují všechny vybrané dotazované organizace, nicméně nejvyšší procento návštěv u odborných pracovišť je v případě dotazovaných vedoucích pracovníků u Sborů dobrovolných hasičů. Velmi vysokých hodnot vykazala otázka, zda dané organizace propojují teorii s praktickými ukázkami, na předmětnou otázku odpověděly kladně všechny dotázané organizace, v případě navazujících otázek, jaké modelové situace dané organizace simulují, bylo nejčastěji odpovídáno, že se jedná o modelové situace zranění a poskytování první pomoci. Z dotazníkového šetření bylo dále seznáno, že u vybraných dotazovaných organizací probíhá výuka rozličnými formami výuky, a to prostřednictvím výuky individuální, skupinová, hromadná, týmová a kooperativní, kdy rozdělení jednotlivých výukových přednášek do bloků mají pouze dotazované Branné oddíly. Doporučuji v souvislosti s uvedeným, pro lepší přehlednost a dosažení lepších výsledků při studiu rozdělit přednášky do bloků pro dotazované Sbory dobrovolných hasičů a Skaut. Nabyté dovednosti po skončení učebních bloků prověřují pouze dotazovaní vedoucí pracovníci Branných oddílů. Doporučuji prověřovat nabyté nové znalosti prostřednictvím testování a zkoušek. Domácí úkoly jsou svým členům zadávány pouze ze strany dotazovaných Branných oddílů, naopak nejsou zadávány ani v případě dotazovaných Sborů dobrovolných hasičů či Skautu. Doporučuji zvážit nutnost zadávání domácích úkolů, a to s ohledem na dobrovolnost předmětných organizací, kdy zadávání úkolů může negativně ovlivnit atraktivitu předmětných organizací. Do textu dotazníků byly následně zapracovány fiktivní situace, které měly za úkol prověřit připravenost členů vybraných dotazovaných organizací na krizové situace. Takovou byla i otázka č. 23, kdy v rámci předmětné otázky bylo zjištěno, že k poskytnutí první pomoci v případě pomoci tonoucímu dítěti jsou nejlépe připraveny dotazovaní vedoucí pracovníci u Sboru dobrovolných hasičů a nejméně dotazované Branné oddíly. Doporučuji zejména v případech dotazovaných Branných oddílů zaměřit svoji hlavní

činnost na zvyšování erudice svých členů na oblast poskytování první pomoci tonoucímu. Kladným zjištěním bylo poskytnutí první pomoci v případě dopravní nehody se zraněním, kdy všechny šetřené dotazované organizace dosáhly velmi vysokých hodnocení připravenosti na danou situaci. Další modelová situace byla zaměřena na minimalizování dopadů malého požáru, kdy ze šetřených organizací nejlépe uspěly dotazovaní vedoucí pracovníci ze Sboru dobrovolných hasičů, což se dalo s ohledem na primární zaměření dané organizace predikovat. Doporučuji zejména dotazovaným Branným oddílům a Skautu dbát na zvyšování erudice v oblasti eliminace drobných požárů. Vypořádat se s únikem nebezpečných provozních kapalin tak, aby nedošlo ke kontaktu s možným negativním dopadem na životní prostředí se nejlépe, a to ve 100 % vypořádaly dotazovaní vedoucí pracovníci ze Sboru dobrovolných hasičů. Doporučuji na základě špatných výsledků v oblasti minimalizace negativních dopadů na životní prostředí zejména dotazovaným Branným oddílům a Skautu zvyšovat povědomí daného tématu a učit své členy, jak efektivně předcházet dopadům na životní prostředí v případech úniku provozních tekutin. Naopak vynikajících výsledků při modelové situaci kolapsu osoby při fotbalovém zápase prokázaly všechny tři vybrané dotazované organizace působící v oblasti ochrany obyvatelstva. V rámci poslední, tedy 28. otázky, modelové situace byly výsledky při řešení postupu při uštknutí zmijí obecnou, byly výsledky rozporuplné, jelikož úspěšnost při kladném řešení je u všech dotazovaných organizací okolo 50 %.



## ZÁVĚR

Bakalářská práce byla zaměřena na výchovné organizace působící v oblasti ochrany obyvatelstva. V teoretické části byly definované nejdůležitější pojmy z oblasti ochrany obyvatelstva a rozebrány právní normy, které se této oblasti týkají. Dále došlo k představení a popsání pěti nejdůležitějších výchovných organizací působících v této oblasti (Sbor dobrovolných hasičů, Skaut, Branné oddíly, Sokol a Český červený kříž).

V praktické části byla provedena historicko-soudobá analýza činností a výchovných metod těchto organizací, kterou jsem zpracoval do tabulek. Dále jsem provedl dotazníkové šetření pro 60 vedoucích organizací, které obsahovalo 28 otázek doprovázených 6 hypotézami. Hypotézy byly vytvořeny před vyhodnocením dotazníkového šetření a vyhodnoceny na konci dotazníkového šetření. Závěrem dotazníkového šetření bylo provedeno doporučení pro dané předmětné organizace, na jaké části výchovy se zaměřit a kde jsou jejich nedostatky. Cílem bakalářské práce bylo porovnat výchovné metody užívané napříč výchovnými organizacemi a vytvořit doporučení pro zlepšení výchovy. V rámci dotazníkového šetření bylo provedeno porovnání mezi způsoby výchovy užívané vedoucími pracovníky daných organizací a na základě odpovědí dotazovaných bylo vytvořeno doporučení pro zlepšení. Díky analýze byl zhodnocen vliv těchto organizací na rozvoj schopností a dovedností členů v oblasti ochrany obyvatelstva a navrhnuo doporučení pro další rozvoj jejich činnosti. Z výsledků výzkumu vyplývá, že výchovné organizace hrají v oblasti ochrany obyvatelstva velmi důležitou roli a jejich činnost by měla být více propojena a koordinována. Vzhledem k tomu, že většina organizací má podobné cíle a metody výchovy, by mohly spolupracovat a navzájem si pomáhat v rozvoji své činnosti.

V závěru je třeba zdůraznit, že výchovné organizace hrají v oblasti ochrany obyvatelstva velmi důležitou roli. Práce ukázala, že tyto organizace mají mnoho společného a mohou si navzájem pomáhat v rozvoji své činnosti. Konečným doporučením vedoucím pracovníkům výchovných organizací je, aby se více zaměřili na vzdělávání svých členů na konkrétních situacích, které mohou nastat v každodenním životě každého z nás, jelikož mimořádné události a krizové situace doprovázejí společnost od pradávna.

## SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BLAŽEK, Jiří, 2014. Historie a současnost civilní obrany, civilní ochrany a ochrany obyvatelstva. *Vzdělávání členů SH ČMS* [online]. online: © SH ČMS [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=61&head=132&subhead=340>
2. *Branné oddíly mládeže* [online], 2018. Zlín: © Branné oddíly mládeže [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <http://www.broml.cz/>
3. BŘICHÁČEK, Václav, 1991. *Poselství skautské výchovy*. Liberec: Skauting (Liberec). ISBN 80-85421-02-X.
4. ČESKO, 2000a: *Zákon č. 239/2000 Sb. Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, 2000. In: . Sbirka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>
5. ČESKO, 2000b: *Zákon č. 240/2000 Sb. Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)*, 2000. In: . Sbirka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>
6. ČESKO: *Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky*, 1998. In: . Sbirka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>
7. ČESKO: *Vyhláška č. 380/2002 Sb. Vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva*, 2002. In: . Sbirka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>
8. ČESKO: *Zákon č. 133/1985 Sb. Zákon České národní rady o požární ochraně*, 1985. In: . Sbirka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>
9. ČESKO: *Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů.*, 2004. In: . Sbirka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-585>
10. ČESKO: *Zákon č. 83/1990 Sb. Zákon o sdružování občanů*, 1990. In: . Sbirka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-83>
11. Český červený kříž [online], 2021. Praha: Český červený kříž [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.cervenkykruz.eu>
12. ESI-fondy-v-kostce, 2017. In: *Dotaceu* [online]. Praha: © Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.dotaceu.cz/getmedia/52360afb-7485-4bba-9e83-862f62e72c12/ESI-fondy-v-kostce-3-vyd-web.pdf.aspx?ext=.pdf>
13. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR: *Bezpečnostní systém v ČR* [online], 2015. generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR: Hzscr [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: [www.hzscr.cz](http://www.hzscr.cz)
14. HORÁK, Rudolf et al., 2011. *Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu: [prevence řešení mimořádných krizových situací]*. Praha: Linde Praha. ISBN 978-80-7201-827-7.
15. Jednotka sboru dobrovolných hasičů, 2017. *Hasičský záchranný sbor české republiky* [online]. online: © 2023 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/vykon-sluzby.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>
16. MIKLÓS, Daniel, 2018. Metodická pomůcka pro rozvoj a realizaci preventivně výchovné činnosti. In: *Hasičský záchranný sbor české republiky* [online]. Praha: © 2022 Generální

- ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2022-10-31]. Dostupné z:  
<https://www.hzscr.cz/soubor/metodicka-pomucka-podpis-pdf>
17. MINISTERSTVO VNITRA ČR: *Terminologický slovník krizového řízení a obrany státu* [online], 2016. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>
  18. *Obranná strategie České republiky*, 2012. Praha: OKP MO. ISBN 978-80-7278-606-0.
  19. Skaut - historie, 2023. *Skaut* [online]. online: © 2023 – Junák – český skaut [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/historie/>
  20. Integrovaný záchranný systém, 2021. *Město Dobruška* [online]. Dobruška: Galileo Corporation [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.mestodobruska.cz/zivotni-situace/krizove-rizeni/slozky-integrovaneho-zachranneho-systemu/>
  21. VALLORY, Eduard, 2013. *World Scouting: Educating for Global Citizenship*. 2. US: Palgrave Macmillan US. ISBN 1137353562.
  22. VOZÁBL, Michal a Václav HAKL, 2020. Kontrola bezpečnosti jaderné elektrárny z pohledu funkčních vazeb a prokázání plnění principu ochrany do hloubky. *Allforpower* [online]. Praha: © 2009 - 2023 AF POWER agency [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://allforpower.cz/jaderna-energetika/kontrola-bezpecnosti-jaderne-elektrarny-z-pohledu-funkcnich-vazeb-a-prokazani-plneni-principu-ochrany-do-hloubky-174>
  23. ZPĚVÁK, Aleš a František FÍLA, 2014. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-80-7452-044-0.

**SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK**

BOČR Branné oddíly České republiky

ČČK Český červený kříž

ČR Česká republika

EU Evropská unie

HZS Hasičský záchranný sbor

IZS Integrovaný záchranný systém

JPO Jednotky požární ochrany

NATO The North Atlantic Treaty Organization (Severoatlantická aliance)

WOSM World organization of the Scout Movement (Světová organizace skautského hnutí)

**SEZNAM TABULEK**

Tabulka 1: Komparace výchovných metod mezi historií a současností. (Zdroj: vlastní) ..	31
Tabulka 2 : Komparace výchovných činností mezi historií a současností (Zdroj: vlastní) .	32
Tabulka 3: Otázka 17 jaké praktické ukázky probíhají v rámci organizace. (Zdroj: vlastní) .....	50
Tabulka 4: Otázka 20 rozdělení přednášek do jednotlivých bloků (Zdroj: vlastní) .....	52

**SEZNAM GRAFŮ**

Graf 1: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 1 (Zdroj: vlastní) .....	35
Graf 2: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 2 (Zdroj: vlastní) .....	36
Graf 3: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 3 (Zdroj: vlastní) .....	36
Graf 4: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 4 (Zdroj: vlastní) .....	37
Graf 5: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 5 (Zdroj: vlastní) .....	38
Graf 6: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6 (Zdroj: vlastní) .....	39
Graf 7: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6 (Zdroj: vlastní) .....	39
Graf 8: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6 (Zdroj: vlastní) .....	40
Graf 9: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 7 (Zdroj: vlastní) .....	41
Graf 10: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 8 (Zdroj: vlastní) .....	42
Graf 11: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 9 (Zdroj: vlastní) .....	43
Graf 12: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 10 (Zdroj: vlastní) .....	43
Graf 13 : Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 11 (Zdroj: vlastní) .....	44
Graf 14: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 12 (Zdroj: vlastní) .....	45
Graf 15: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 13 (Zdroj: vlastní) .....	46
Graf 16: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 14 (Zdroj: vlastní) .....	47
Graf 17: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 15 (Zdroj: vlastní) .....	48
Graf 18: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 16 (Zdroj: vlastní) .....	49
Graf 19: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 18 (Zdroj: vlastní) .....	51
Graf 20: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 18 (Zdroj: vlastní) .....	51
Graf 21: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 18 (Zdroj: vlastní) .....	51
Graf 22: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 19 (Zdroj: vlastní) .....	52
Graf 23: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 21 (Zdroj: vlastní) .....	53
Graf 24: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 22 (Zdroj: vlastní) .....	54
Graf 25: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 23 (Zdroj: vlastní) .....	55
Graf 26: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 24 (Zdroj: vlastní) .....	56
Graf 27: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 25 (Zdroj: vlastní) .....	57
Graf 28: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 26 (Zdroj: vlastní) .....	58
Graf 29: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 27 (Zdroj: vlastní) .....	59
Graf 30: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 28 (Zdroj: vlastní) .....	60

## SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Vzor dotazníkového šetření

# **PŘÍLOHA P I: VZOR DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ**

## **Dotazník k Bakalářské práci**

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro bakalářskou práci na téma: “Výchovné organizace působící v ochraně obyvatelstva”.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná.

Předem děkuji za spolupráci.

Student fakulty logistiky a krizového řízení UTB v Uherském Hradišti.

Jan Kovanda Odpovědi, prosím, zakroužkujte.

### **1. Uved'te, v jaké organizaci působíte.**

- a) SDH
- b) Skaut
- c) Branné oddíly

### **2. Kde v rámci této organizaci působíte?**

- a) Město
- b) Vesnice

### **3. Kde vaše organizace činnost vyvíjí?**

- a) Městské části
- b) Venkov

### **4. Do jakého kraje se svou činností spadáte?**

Napište:

### **5. Působí vaše organizace i mimo vaše sídlo? (Např.: sídlící v Praze – jezdíme na výcvik na Šumavu)**

- a) Ano
- b) Ne



**6. Kolik účastníků se aktivně účastní výchovy?**

- a) Více jak 5
- b) Více jak 10
- c) Více jak 15

**7. Jaký je průměrný věk aktivních účastníků?**

- a) 10 let
- b) 15 let
- c) 20 a více

**8. Zaměřuje se vaše organizace na výchovu v oblasti požární ochrany?**

- a) Ano
- b) Ne

**9. Zaměřuje se vaše organizace na výchovu v oblasti ochrany obyvatelstva?**

- a) Ano
- b) Ne

**10. Zaměřuje se vaše organizace na výchovu v oblasti branné výchovy?**

- a) Ano
- b) Ne

**11. Zaměřuje se vaše organizace na výchovu v oblasti zdravotní výchovy?**

- a) Ano
- b) Ne

**12. Zaměřuje se vaše organizace na výchovu v oblasti podání první pomoci?**

- a) Ano
- b) Ne

**13. Je součástí vaše výchovného sboru odborník na jednotlivé vyučující bloky? (hasič profesionál, učitel ochrany obyvatelstva, voják z povolání, zdravotník apod.)**

a) Ano

b) Ne

**14. Navštěvují vaši organizaci externisté? (hasič profesionál, učitel ochrany obyvatelstva, voják z povolání, zdravotník apod.)**

a) Ano

b) Ne

**15. Provádíte v rámci vaší organizace exkurze na odborná pracoviště? (požární stanice, zdravotní centra, nemocnice, hasičské zbrojnice apod.)**

a) Ano

b) Ne

**16. Provádíte ve vaši organizaci praktické ukázky nebo probíhá pouze výuka teorie?**

a) Praxe

b) Teorie

c) Obojí

**17. Popřípadě jaké praktické ukázky?**

Napište:

**18. Jakou formou probíhá vaše výuka?**

Vyberte prosím maximálně 5 možnosti/í.

a) Individuální

b) Skupinová

c) Hromadná

d) Týmová

e) Kooperativní

**19. Máte teoretické přednášky rozdělené do jednotlivých bloků?**

a) Ano

b) Ne

**20. Popřípadě jakých?**

Napište:

**21. Testujete po ukončení učebního bloku své účastníky?**

a) Ano

b) Ne

**22. Dáváte svým účastníkům samostatné domácí úkoly?**

a) Ano

b) Ne

**Fiktivní situace**

**23. Při záplavách došlo k tonutí tříletého dítěte, vědí vaši účastníci, jak se zachovat k této okolnosti, tak aby došlo k maximalizaci úspěšnosti záchrany tonoucího?**

a) Ano

b) Ne

**24. Došlo k dopravní nehodě se zraněním, jsou vaši účastníci schopni poskytnout první pomoc?**

a) Ano

b) Ne

**25. Došlo k malému požáru, znají vaši účastníci správný postup pro minimalizaci poškození životního prostředí, ztrátě na majetku či zranění osob?**

a) Ano

b) Ne

**26. Při autonehodě došlo k úniku nebezpečných látek na vozovku, vědí vaši účastníci, jak postupovat, aby došlo k co nejmenší újmě na životním prostředí?**

a) Ano

b) Ne

**27. Při fotbalovém utkání zkolaboval jeden z diváků, vědí vaši účastníci správný postup pro jeho záchranu?**

a) Ano

b) Ne

**28. Při houbaření došlo k uštknutí zmijí obecnou, znají vaši účastníci postup při této raritní události?**

a) Ano

b) Ne

**Děkuji za Váš čas, který jste strávil/a vyplňováním dotazníku.**